

KAMENY

M. A. Mérville

Věk kamenů? Kameny svědkové na pomezí polí, kameny bludné, kameny zlidštělé tolikera rukami; vědci z návštěří, usedlíci na venkově, kameny soudu posledního. Jsou kameny ploché, hrotité, šedé, rzivé. V kamenech otesaných je cosi z umu truhlářského. Jsou kameny nestálé, drobivé: raději je rázem rozbijete; kameny rodové v sousedství statků; a křemeny, jež se sbírají na lukách, i ty zakořeněné, jež hrábě jako hrbolky země znají. Z planin vyčnívají hladké hrby, jež slunce vyhřívá.

Na okraji stezek se vinou zídky jako protáhlé hromady. Staré listí, suché lusky v mechu. Klouže to, nakloníte-li se k větvím; někdo jedl oříšky na zdi, a některé zapadly mezi kameny.

Vesnické zahrádky jsou obehnány nízkým zdivem, zbudovaným od oka a přece pevným; zdivem bez úhlů, u vchodu jsou kameny hrubší – sotva zastřený nárys domu? Voda dešťů ohřívá se v těchže prohlubinkách. Na jejich vrchu se nedaří mech, prst' se tam neudrží. V zahradě tři nebo čtyři švestky, zimostráz, ořechy vsazené kvůli listům, a jasan, jenž roste, poněvadž se mu tak líbí. Starobylé stopy po zahradách anebo památky zahrad.

Kameny, kameny... Vzpomeňme v čas velikonoční i na Kámen, který stavitelé zavrhli a on se stal (přesto) kvádrem nárožním, i na kámen, který byl (zbytečně) pečeten i hlídán.

*přeložil B. Renyek
Jan Juránek, Rájec-Jestřebí 2004*

ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE

Usnesení č. 22 ze zasedání Zastupitelstva městyse Budišov ze dne 8. 3. 2018

Upravená verze z důvodů dodržení zákona č. 101/2000 Sb, o ochraně osobních údajů. Vypuštěné údaje a přílohy jsou v plném znění k nahlédnutí oprávněným osobám (občané Budišova a vlastníci nemovitostí na budišovském katastru) na Úřadě městyse Budišov.

Návrh usnesení

Zastupitelstvo městyse:

- schvaluje program zasedání zastupitelstva městyse,

za ověřovatele zápisu byli navrženi: Mgr. Veronika Ležáková, Ing. Radek Kliner, jiné návrhy nebyly podány,

zastupitelstvo městyse:

- bere na vědomí zápis z jednání Rady městyse č. 59–66

- na základě předložených podkladů – Rozvaha, Výkaz zisku a ztrát, Příloha, Roční zpráva o finanční kontrole za rok 2017, Závěrečný účet za rok 2017 – návrh, Zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření městyse Budišov, Inventarizační zpráva s přílohami – schvaluje účetní závěrku městyse Budišov za rok 2017,

- schvaluje celoroční hospodaření a Závěrečný účet městyse Budišov za rok 2017 včetně Zprávy o přezkoumání hospodaření městyse Budišov za rok 2017 bez výhrad,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/2 o výměře 45 m² za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí městys Budišov,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/3 o výměře 32 m² za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí městys Budišov,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/4 o výměře 37 m² za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí městys Budišov,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4573/6 o výměře 29 m² za cenu 25 Kč/m², náklady s prodejem související hradí městys Budišov,

- schvaluje záměr prodeje pozemku v k. ú. Budišov p. č. 1551/13 o výměře 156 m² za cenu 25 Kč/m²,

- schvaluje prodej pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4527/14 o výměře 78 m² a pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4527/15 o výměře 13 m² za cenu 25 Kč/m². Na pozemcích bude zřízeno věčné břemeno přístupu ke kanalizaci a veškerým sítím, pozemky se prodají s tímto vytvořeným VB. Náklady s prodejem související hradí kupující,

- schvaluje nákup pozemku v k. ú. Budišov p. č. 4683 o výměře 11 m² za cenu 25 Kč/m². Náklady s nákupem související hradí městys Budišov,

- schvaluje nákup oddělené části pozemku p. č. 3067/79 o výměře 63 m² z pozemku 3067/20, k. ú. Budišov za cenu 25 Kč/ m², náklady spojené s převodem hradí městys Budišov,

- schvaluje nákup oddělené části pozemku p. č. 3067/80 o výměře 63 m² a p. č. 3067/81 o výměře 64 m² z pozemku 3067/21 a 3067/22 k. ú. Budišov za cenu 25 Kč/ m², náklady spojené s převodem hradí městys Budišov,

- schvaluje nákup oddělené části pozemku p. č. 3067/82 o výměře 65 m² z pozemku 3067/23, k. ú. Budišov za cenu 25 Kč/ m², náklady spojené s převodem hradí městys Budišov,

- schvaluje nákup oddělené části pozemku p. č. 3067/83 o výměře 63 m² z pozemku 3067/24, k. ú. Budišov za cenu 25 Kč/ m², náklady spojené s převodem hradí městys Budišov,

Veškeré oddělené části pozemků byly odděleny GP č. 1039-862/2017 ze dne 29. 1. 2018,

- schvaluje odkoupení části pozemku p. č. st. 200 v k. ú. Budišov o výměře 16 m² za cenu 25 Kč/m². Jedná se o narovnání právních vztahů, neboť se na pozemku nachází

kommunikace, kterou užívá městys. Pozemek byl oddělen GP č. 1059-43231/2018, nově zapsán jako p. č. 4685. Náklady spojené s převodem pozemků bude hradit městys

Budišov,

- schvaluje znění Smlouvy č.: 1030042428 o smlouvě budoucí o zřízení věcného břemene s E.ON Distribuce, a.s. a pověřuje starostu jejím podpisem,

- bere na vědomí informaci a podmínky smlouvy o dílo s akademickým malířem Jiřím Štouračem na realizaci díla „Restaurování nástěnných maleb a fabionů v zámecké kapli sv. Anny“ a pověřuje starostu podpisem. Cena za dílo je 307 000 Kč. Skladba financování: 110 000 Kč dotace z Ministerstva kultury ČR; 150 000 Kč dotace z Kraje Vysočina; 47 000 Kč vlastní prostředky. Zahájení prací je podmíněno přijetím dotačních finančních prostředků.

Petr Piňos, starosta, Josef Ondráček, místostarosta

Budík

Neoblíbený přístroj, který nás má ráno (výjimečně i jindy) vzbudit.

Je však jeden svého druhu, který se stal velmi oblíbeným. Neformální sdružení budišovských maminek BUDIšovský kluBÍK vyvíjí činnost již třetí rok. Pro děti a mládež máme Junák, pro ženy Budišovské ženy a jejich příznivce, takže Budík zaplnil prostor pro ty nejmenší. (A pro chlapy???)

Nelze se vůbec divit, že budišovské zastupitelstvo takovou činnost uvítalo a bude ji vždy podporovat. Na stránkách Budišovského zpravodaje se akce Budíku aktivitou jeho členek objevuje od samotného počátku (ani v tomto čísle buzení nechybí).

Chválíme.

Za Zastupitelstvo městyse Budišov

Ladislav Dokulil

Příjezd k Pyšeláku

Občané Budišova mají podle obecně závazné vyhlášky č. 1/2009 povinnost správně nakládat s odpady (pořídít nádoby na odpad, třídit odpad do k tomu určených kontejnerů a větší odpad bezplatně odevzdávat do sběrného dvora). Až na výjimky tak skutečně činí.

Uživatelé staveb pro individuální rekreaci mají stejné povinnosti a možnosti (za podstatně nižší poplatky, než ti s trvalým pobytem v městysi). Pro vlastníky a uživatele chat u Pyšeláku a zřídil městys Budišov kontejnery při cestě k rybníku od ZD a u Holejů. Je na nich výslovně uvedeno, k jakému odpadu slouží. Povinnost odevzdávání ostatního odpadu do sběrného dvora platí i pro ně.

Někteří méně slušní však nepřispívají k dobrému jménu chatařů (nemusí to být jen chataři, ale ti to mají nejbližší) a zbavují se zde (jde o cestu od ZD k hrázi) odpadu, který se ani nevejde do kontejnerů a patří do sběrného dvora. K němu je odtud již blíže, než to má většina občanů Budišova a okolí, kteří jezdí do dvora poctivě (v sobotu jich tam uvidíte spoustu).

Co jsou tam někteří (nevíme kdo) ochotni „darovat“, to je dobře vidět na fotografiích, včetně nebezpečných odpadů.

Starosta uložil pracovníkům Technických služeb Budišov, aby to uklidili, ačkoliv nic nezavinili.

Ty chválíme, neslušné již méně. O slušnější přístup k nakládání s odpady žádají

zastupitelé městyse Budišov

Budišovský zámek nově

Již od roku 2012 pořádá městyš Budišov akci na Budišovském zámku, předloni ji nahradilo Dovádění s Vysočinou, letos bude opět nahrazena akcí novou, i když před deseti lety podobná rovněž proběhla:

480. VÝROČÍ POVÝŠENÍ BUDIŠOVA NA MĚSTEČKO oslavy na budišovském zámku

V sobotu 26. srpna 2018 jsou na programu mimo jiné i nejoblíbenější představení z minulých let:

Country skupina Meandr

Ohňová show skupiny Albion

Ukázky výcviku dravců a sov z jihlavské ZOO

Koncert v sale terreně – Cantorum, smyčcový orchestr

Historická prohlídka budišovského zámku

Hry pro děti s Budíkem

Program bude pokračovat i druhý den – **v neděli 27. srpna 2018**

Slavnostní mše sv. na nádvoří zámku

Módní přehlídka – Miriam Janásová, společen. a vycház. oděvy

Třinohra MALÉhRY z Divadla Bolka Polívky

Dechovka Pod Hrázkou

Změna programu vyhrazena (je to až za dva měsíce). Podrobný program bude včas na plakátech, internetových stránkách městyse www.mestysbudisov.cz, v obecním rozhlasu i obecních e-mailech.

Všechny z Budišova i okolí zvou starosta Budišova, pracovníci úřadu městyse, rada městyse a Zastupitelstvo městyse Budišov.

ZPRÁVY

V parném jaru na Sibiř

Tyto dva protiklady se setkaly při přednášce Rusko – Mongolsko v kulturním sále školy dne 21. dubna letošního roku, s kterou k nám přijel cestovatel Pavel Svoboda.

Poutavé vyprávění nás přeneslo na Transsibiřskou magistrálu, jejíž délka z Moskvy do Vladivostoku 9 288 km ji řadí k nejdelším železničním tratím na světě. Nekonečné ruské pláne budit svojí rozlohou úžas. Samostatnou kapitolou bylo sladkovodní jezero Bajkal, jezero, které svými rozměry připomíná spíše moře. Je dlouhé 636 km, široké 79,4 km a především je neuvěřitelná maximální hloubka 1642 m. Zajímavé pohledy na jezero zachycené na fotografiích Pavla Svobody, vyvolávaly úžas nad výtvoř přírody.

Mongolsko je pro nás málo známá země. Je svojí rozlohou 20× větší než Česká republika a se svými 2,7 miliony obyvatel se řadí mezi státy s nejnižší hustotou zalidnění. Pavel se svojí přítelkyní se pohybovali v oblasti, kde hlavním zdrojem obživy je kočovné pastevectví a obydlím je jurta, velký stan, ve kterém žije celá rodina.

Úředním jazykem je mongolština, dále ruština a tak trochu angličtina. Domluvit se tam prakticky nelze a jak Pavel Svoboda vtipně dodal, jedná se o maďarštinu na druhou.

Co se týče stravy, většina jídel a nápojů je pro nás více jak nezvyklá. Mongolové jedí nejčastěji tučné skopové maso, dále maso kozí, velbloudí a koňské. Maso se často suší, aby co nejdéle vydrželo. Suší se i oblíbený tvaroh árúl, který se lisuje a suší na slunci,

výsledkem je tvrdý kámen, který nejde rozkousnout, pouze se cumlá. Mezi oblíbená jídla se řadí knedlíčky a taštičky plněné skopovým masem.

Mezi nápoji zaujímá stěžejní místo kumys – zkvašené kobyli mléko. Oblíbeným alkoholem je pálenka z mléka, která se připravuje v jednoduchém destilačním přístroji, kde se přepaluje jednou i vícekrát. Tato pálenka je mezi pastevci konzumována ve značné míře. Samostatnou kapitolou je čaj. Lisovaný zelený čaj se po uvaření zalije mlékem a poté se do čaje přidává lůj nebo máslo a sůl. Čaj se musí rychle vypít teplý, neboť po vychladnutí se na jeho povrchu vytvoří ztuhlá vrstva z másla nebo loje.

Přednáška byla doprovázena fotografiemi a krátkými videosekvencemi, které putování jedinečnými krajinami a setkávání s tamějšími lidmi zdařile dokreslovaly. Pavel Svoboda o svých cestách nejen velmi poutavě vypráví, ale i píše. Měli jsme možnost zakoupit jeho první knihu Napříč Jižní Amerikou, kterou vydal vlastním nákladem.

Karel Pavlíček

Nechceme a nechceme

V budišovské restauraci Sport se zástupci SÚRAO pokoušeli 5. dubna 2018 opět přesvědčit občany z lokality Horka o tom, že vlastně je velmi dobré mít kousek za Budišovem úložiště radioaktivního odpadu a že všechny výzkumy kolem toho jsou vlastně všem k dobru.

Je to marné, je to marné, je to marné. Nechceme a nechceme.

Již tradičního (jdou do nás již několik let) hvězdicového pochodu a jízdy na kolech k Hodovu se 21. dubna 2018 zúčastnilo na 180 občanů z lokality Horka, vesměs nesouhlasících s vybudováním úložiště kousek za Budišovem.

Předseda spolku Zdravý domov Vysočina Oldřich Svoboda seznámil přítomné s činností Správy úložišť radioaktivního odpadu včetně plánovaného dotazníku, kterým má SÚRAO v úmyslu mapovat názory obyvatel v jednotlivých lokalitách, zatímco ve stanu se již podepisoval nesouhlas.

A zatímco v době tisku tohoto čísla Budišovského zpravodaje se v Budišově rozbíhá podpisová petice proti úložišti (fakt nechceme), Ministerstvo průmyslu a obchodu vyzvalo obce v lokalitách, aby vybraly svého zástupce za každou lokalitu do tzv. Expertní skupiny v Praze, který by se mohl zúčastnit jednání o této problematice, ačkoliv (pro jistotu) jen s hlasem poradním bez možnosti rozhodování. Zástupci obcí lokality Horka vybrali starostu Budišova Petra Piňose, který vždy od počátku zastával názory občanů podpořené referendem o úložišti a je zárukou, že (i podle svého vyjádření) bude v této věci spolehlivě zastupovat občany obcí lokality Horka. Poprvé se tak stalo ve čtvrtek 7. června – a protože zpravodaj již jde do tisku, budou poznatky z tohoto a dalších jednání uveřejněny v příštím čísle.

Většina občanů lokality má stejně jasno.

Nechceme a nechceme...

Ladislav Dokulil

SÚRAO – chcete?

Oponenti – Nechceme!

Start v Budišově – nechceme!

Cíl u Hodova – nechceme!

Scházíme a sjíždíme se i od Hodova a nechceme!

Přišli jsme i od Náramče a Rudíkova a nechceme!

To jsme my a nechceme a nechceme!!!

Čarodějnice 2018

I v letošním roce se uskutečnilo setkání se starými známými čarodějnicemi. Nově sem přilétla i jedna z daleké Jižní Ameriky, která svůj temperament předvedla při divokém tanci Pod Hrázkou. Jak roky přibývají, je třeba myslet na budoucnost, a to i u čarodějnic.

A „budoucnost“ se zde opravdu objevila. Malé čarodějnice svými parádními velkými klobouky a oblečením připomínaly spíše manekýny než stvoření, z nichž vlají roztrhané hadry a jejichž předností je nevzhlednost. S postupem času zřejmě i k nim dorazily nové světové módní trendy.

Nakonec všechny skončily Pod Hrázkou ve školních lavicích a během zkoušení přísnou čarodějnickou paní učitelkou bylo patrné, že je to všude stejné, jak u nich, tak u nás. To znamená učit se, učit se a zase se...

Pěkné počasí přilákalo početnou návštěvu a všichni si užili příjemný podvečer Pod Hrázkou. Čarodějnice slíbily, že za rok znovu přiletí.

Karel Pavlíček

Žluté kytičky

Ve středu 16. května 2018 proběhla již po dvaadvacáté celostátní sbírka Český den proti rakovině, kterou pořádá Liga proti rakovině. Letos byla tematicky zaměřena na nádory tlustého střeva. Za nabízené žluté kvítky měsíčku lékařského se získávají prostředky na boj proti rakovině – na nádorovou prevenci, zlepšení kvality života onkologických pacientů, podporu onkologické výuky, na výzkum a vybavení onkologických center. Minimální příspěvek je 20 Kč za jeden kvítek s vínovou stuhou.

Stejně jako v loňském roce sbírku v městysi Budišov zajišťovaly dvě dvojice junáků a skautek střediska Budišov oblečené do žlutých triček. Naši spoluobčané přispěli do sbírky celkovou částkou 3505 Kč za 154 kytiček.

Všem dárcům za projevenou solidaritu patří veliký dík.

Za Ligu proti rakovině Vysočiny a junácké středisko Budišov

Zdeněk a Milada Špačkovi a Ing. Milan Boček

V Budišově se darovalo dvakrát

V neděli 20. května 2018 proběhlo v budišovském zámeckém parku u domku zahradníka Kulturně-zábavné odpoledne pro rodiny. V domku byla umístěna výstava uměleckých děl „daruj dvakrát“, díla si mohli účastníci i zakoupit a přispět tím dobrému účelu. Akci pořádalo Centrum podpory rodin Ruth Oblastní charity Třebíč spolu s městysem Budišov pod záštitou europoslance Mgr. Tomáše Zdechovského. Ten přispěl i zakoupením obrazu, který mu zástupci třebíčské charity slavnostně předali.

Pro děti byl připraven skákací hrad, občerstvení zajistili pořadatelé, taneční vystoupení obstaraly žákyně Základní umělecké školy Třebíč a soutěže pro děti zkušeně připravil čtenářům zpravodaje již dostatečně známý spolek budišovských maminek Budík.

Ladislav Dokulil

1. Výšlap k PYŠELÁKU

Dne 23. 5. 2018 se uskutečnil v Budišově 1. Výšlap k PYŠELÁKU pro maminky s kočárky a dětmi. A že nás bylo! Výšlapu se zúčastnilo 40 dětí, 32 maminek, 29 kočárků a nechyběl 1 pejsek. Což je krásná, nečekaná účast při 1. ročníku.

Myšlenka tohoto setkání maminek s kočárky byla taková: sejít se, společně se projít, popovídat si a strávit hezké dopoledne, bez každodenních všedních dnů. A to se podle ohlasů maminek povedlo.

Sraz byl na vlakovém nádraží, kde se ujal úvodního slova a přivítal nás pan starosta Petr Piňos. Proběhlo hromadné foto (cestující ve vlaku očividně nechápali, kde se nás tolik vzalo ⇒). Pan Karel Pavlíček nás ochotně doprovodil až k Pyšeláku a cestu zdokumentoval. A to i přes nejisté počasí, s výstrahou bouřek.

„Na pláži“ už na nás čekal stůl s drobným občerstvením, ovoce, diplomy, medaile a balíčky pro děti. Vše bylo za asistence pana starosty předáno dětem. Po chvíli strávené „Na pláži“ se maminky vydaly směr domov a některé na dobrý obídek a osvěžení do Restaurace U Kazdů na zahrádku.

Celá akce byla podpořena a sponzorována městysem Budišov, za což náleží veliké díky. Ráda bych touto cestou také poděkovala všem, které jsem oslovila, nebo se dokonce nabídli sami a měli co do činění s výšlapem.

Městys Budišov, pan starosta Petr Piňos, Technické služby Budišov, sdružení maminek Budík, čerpací stanice Caroil Budišov, Šárka Karásková, Jitka Svobodová,

Věra Voborná, Michaela Karasová, Petra Tesařová, Petra Hořínková, Lada Slabá a Nina Kenovská. Díky.

Na závěr bych ráda ještě poděkovala všem holkám, co se zúčastnily výšlapu a podpořily tuto myšlenku. Budu se těšit na naše další setkání, která budu doufám častější a přidají se k nám i další maminky.

Soňa Pospíšilová se sdružením maminek BUDÍK

Kolem Švýcarska

Během krátké doby, 27. května, se v budišovském kulturním sále objevil další cestovatel – Jeník Mráz s přednáškou o krátkém letním putování po krásách Švýcarska.

Během poutavého vyprávění, doplněného fotografiemi a videozáznamem, se mohlo asi 30 posluchačů přenést do několika horských sedel švýcarské krajiny. Ale nebyla to jenom sedla, ale i třítisícové vrcholy, z nichž některé zdolával pomocí jisticího ocelového lana ukotveného na skále (tzv. ferrat), k němuž byl Jeník Mráz připojen pomocí krátkého lana s karabinou. Při pohledu na tento výstup tuhla v žilách krev. Po zdolání vrcholu se cestovatel otevřel úžasný pohled na další, mnohdy zasněžené vrcholy hor.

Mezi lahůdky lze zařadit překonávání jednoho ze sedel pomocí lanového mostu. Z videokomentáře k tomuto přechodu bylo patrné, že i pro samotného cestovatele byla tato část výstupu víc než náročná.

Při svém putování se dostal i do malebných rakouských vesnic, jejichž dominantou byl většinou bílé zářící kostelík. Ke konci cesty se dostal až k Bodamskému jezeru, jež je třetím největším jezerem ve střední Evropě a tvoří část hranice Švýcarska, Rakouska a Německa. Na videozáznamu bylo vidět, o jaký skvost se jedná.

Kdo si chtěl cestování s Jeníkem Mrázem prodloužit, mohl si zakoupit jeho deníček Jarní Mallorca.

Na závěr těchto cestovatelských řádků bych chtěl poděkovat pořadatelům těchto akcí, které umožnily setkat se zajímavými lidmi a obohatit nás o nové znalosti.

Karel Pavlíček

Pohled na budišovský kostel

foto Jeník Mráz (za pomoci dronu)

Výjezd strojů CS – kostel v Budišově

Mezi oblíbené události v nedaleké obci Čechtín patří tradiční výjezd strojů československé výroby. Jak již napovídá název akce, cesty se účastní motorky vyrobené na území bývalého Československa, tedy od stadionů po pětistovky. Aby často stařícké stroje zvládly vyjížďku bez větších problémů, volí se trasa kolem 50 km, vždy je doplněna o nějakou zajímavost či exkurzi, jako rozhledna, muzeum či zajímavá průmyslová výroba. V minulosti to bylo např. hasičské muzeum v Heralticích, rozhledna Mařenka, mlýn ve Strážově či zámek v Budišově.

Cílem letošního výjezdu, který se konal poslední květnovou sobotu, byl kamenolom a provoz společnosti na zpracování kamene v Kamenné a poté se motorkáři přesunuli ke kostelu v Budišově. Zde účastníci mohli vychutnat krásný výhled z ochozu kostelní věže a také vyslechnout poutavé informace o kostele samotném i zdejším unikátu – otáčecí korouhvi. Pak už jen zapózovali fotografovi i zvědavým kolemjdoucím a vydali se na zpáteční cestu.

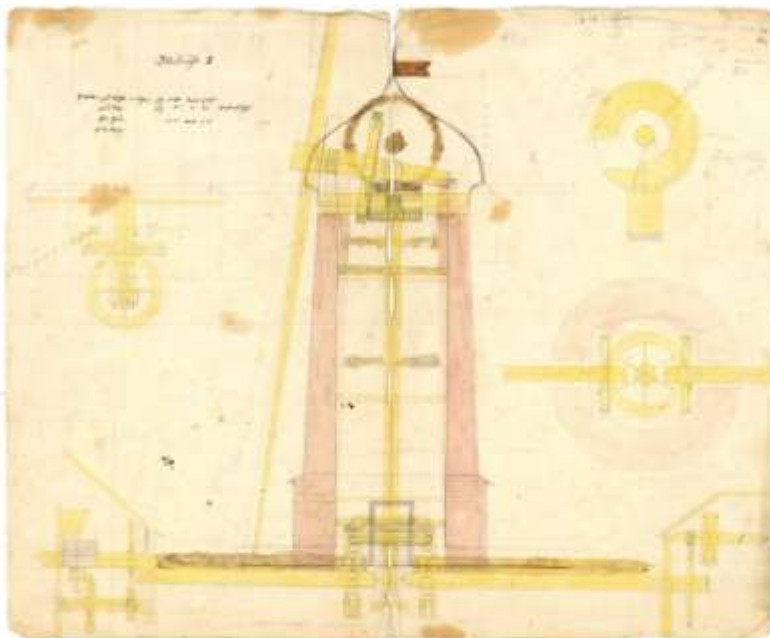
Přejeme spoustu ujetých kilometrů a možná se někdy v budoucnu opět uvidíme v Budišově.

Motorkáři nejen z Čechtína

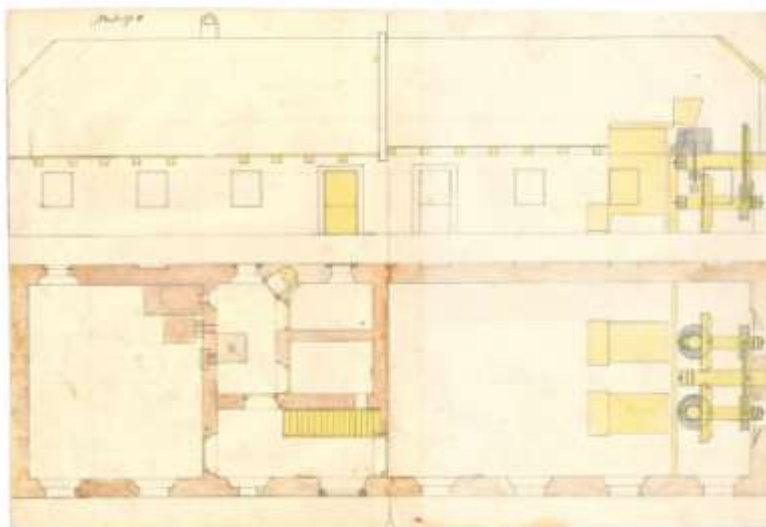

Z HISTORIE

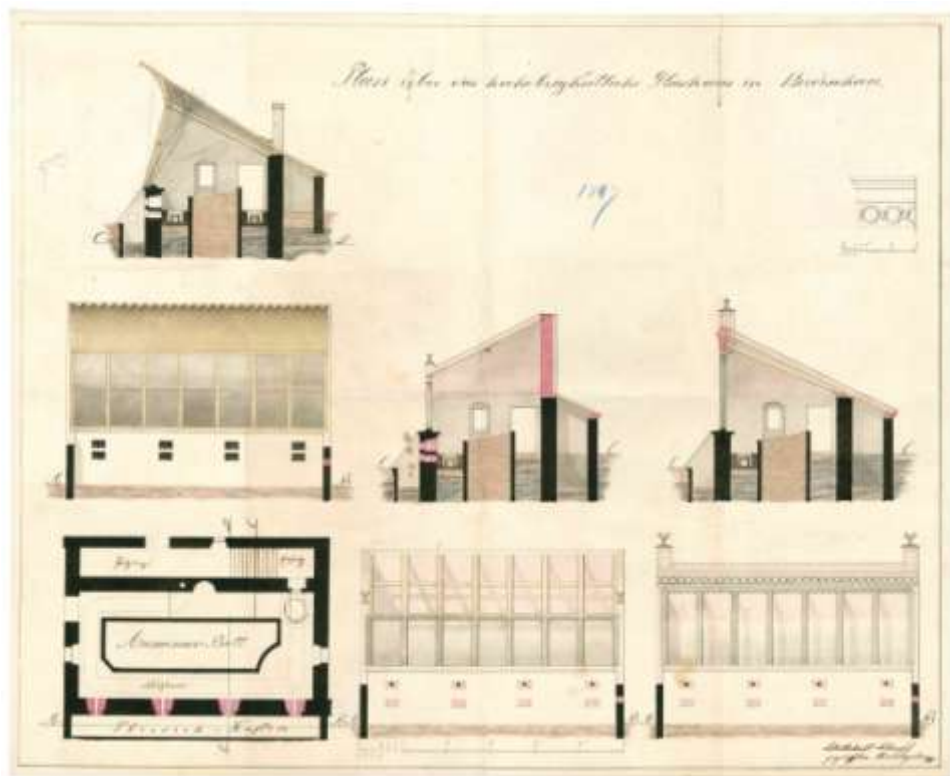
Poklady z brněnského archívu

Nákres větrného mlýnu na Věteráku

Nákres hospodářské budovy propojené s větrným mlýnem

Nákres zámeckého skleníku

Zaslal

Mgr Josef Voborný

Vzpomínka na zesnulého příslušníka rodu Baratta-Dragono

Koncem května tohoto roku jsem poštou obdržel oznámení o úmrtí Pedra Baratty.

I když do památky zesnulých v listopadu je ještě řada měsíců, rád bych se s čtenáři Budišovského zpravodaje podělil o několik vzpomínek na svého času obyvatele budišovského zámku.

Pro zájemce o historii uvádím, že Pedro Richard Clemens Friederich Alois Maria Baratta-Dragono byl mladším bratrem Marie Karoliny Isabely Eugenie Aloysie Josefy Augusty Baratta-Dragono.

Oba sourozenci se narodili ve Vídni.

Jejich rodiči byli Richard Friedrich Eugen Karel Heinrich Alois Franz Joseph Hubert Maria Baratta-Dragono (1901–1998) a Josefina Marie Anna princezna Sachsen-Coburg-Gotha.

Jmenovaní žili v době 2. světové války na budišovském zámku, v minulosti jsem je znal jen z vyprávění mých rodičů a místních pamětníků.

Ze vzpomínek maminky uvádím, jak může být mladému člověku osudovou náhodou přidělena práce.

Když si francouzská vychovatelka Mariny, jak se Marii Karolině říkalo, a Pedra v době války zlomila nohu a nemohla se o malé potomky baronů nadále starat, byla povolána mladá úřednice zámecké lesní zprávy, německy mluvící absolventka třebské obchodní akademie Albína Bednářová, aby převzala vychovatelství.

S dětmi se velmi sblížila, děti i baroni si ji velmi oblíbili. Stejně tak přátelské vztahy měla „Abuška“ i s dalšími sloužícími na zámku.

Vzpomíná se s úsměvem, že v r. 1944 tehdy pětiletý Pedro údajně už prohlašoval, že „až dospěje, tak si Abušku vezme za manželku“.

Abuška je nakonec v r. 1944 doprovodila do bavorského Coburgu, kde se Barattové dočkali konce války v americké okupační zóně.

Po válce následovala jen ojedinělá korespondence a Albínka se v r. 1948 provdala za svého budoucího otce, Stanislava Horkého z Hodova.

Fotografie ze setkání Barattů a Horkých v roce jedenadevadesátých narozenin Albíny a Stanislava Horkých

Zleva: Pedro Baratta (*1939 †2018), Albína Horká (*1921 †2014), Marina Baratta (*1937) a Stanislav Horký (*1921 †2016)

Po listopadu 1989 se paní Marina a její bratr Pedro ozvali a přijali naše pozvání do Československa.

Přicestovali z Mnichova za mnou do Prahy a pak jsme se vydali navštívit mé rodiče do Havlíčkova Brodu. Bylo to v r. 2012 v čase jejich narozenin.

Proběhlo velmi přátelské setkání s vyprávěním v němčině, na kterýžto jazyk jsme se všichni rozpomínali.

Fotografii z tohoto setkání přikládám dále s tím, že většina účastníků již bohužel není mezi námi.

Následovala cesta do Budišova a návštěva hrobů předků Barattů u zdi kostela a dále díky ochotným budišovským průvodkyním jsme také stihli prohlédnout část zámku a společně projít zámecký park.

Zámek měl novou fasádu a paní Marina i Pedro vyjádřili potěšení, že je o zámek i „Panskou zahradu“ dobře pečováno.

Následovala cesta zpět do Prahy autem a jejich návrat vlakem do Mnichova.

V rychle ubíhající současné době jsem se ještě několikrát setkal s paní Marinou Baratta.

Parte o úmrtí jejího bratra Pedra uvádělo datum 5. 4. v Mnichově, kde byl také na hřbitově 15. 4. 2018 pochován.

Mše za zesnulého se pak konaly v Mnichově 17. 5. 2017 a 28. 5. 2018 ve Vídni.

Rozhodl jsem se zúčastnit mše ve Vídni, kde v oratoriu – malé modlitebně – kostela sv. Rocha a sv. Sebastiana proběhl obřad za účasti více než dvacítky příbuzných Pedra Baratty, žijících v Rakousku.

Farář kostela, který v minulosti oddával a křtil rod Barattů, vzpomínal a modlil se za duši Pedra Richarda Freiherra von Baratta-Dragono, kterého rovněž osobně znal.

Jsem rád, že jsem kromě osobní kondolence za mou rodinu také mohl předat paní Marii Karolině Baratta-Dragono a pozůstalým písemnou kondolenci starosty Budišova p. Petra Piňose.

Za kondolenci pana starosty bylo upřímně poděkováno a byla přijata s uznáním všech přítomných.

I když pamětníků a jejich vzpomínek ubývá, rád bych nám žijícím na závěr uvedl pár skutků se „starým baronem Barattou“.

Po požáru domu v obci např. věnoval gratis dřevo ze svého panského lesa s tím, aby byl dům postiženým po požáru zase obnoven.

Traduje se také, že svého času chodil po hrázi náramečského rybníka, kde choval ryby.

S rukama za zády chodil sem a tam a stále se podívoval „Kde jsou ty candáty, kde jsou ty candáty?“

Jak už to v životě někdy bývá, i když to byl pan baron, majitel rybníka i ryb, tak ho někdo „neznámý“ stačil ve vylovení ryb předběhnout.

Dovolte mi na závěr, abych vám jako čtenářům Zpravodaje (se jménem Pedra Baratty-Dragono se čtenáři mohli již setkat v BZ 2012/3) poděkoval za přečtení této vzpomínky a za věnování tiché vzpomínky na „mladého barona“ Pedra Barattu-Dragono.

Aleš Horký, Praha/Budišov

Před padesáti lety

Dne 21. července 1968 se Pod Hrázkou uskutečnila významná slavnost. Farář František Vašek zde světil novou hasičskou stříkačku. V rámci této události byli oceněni zasloužilí členové hasičského sboru.

Na unikátní fotografii z té doby stojí zleva:

František David, Karel Machát, Mořic Schäfer, Emil Pospíšil, Jan Nejedlý, Jan Zedníček, Karel Kašpar, Štěpán Pospíšil, František Machát, Jan Mejzlík, Eduard Kratochvíl, František Bednář, Jan David, Jan Hedeja, Karel Pavlíček a Jindřich Pospíšil

Fotografie z archivu Marie Volavkové

Z historie budišovské školy XXVI, ročník 1948

Třída 9.A, rok 1963

Sedící zleva: Karel Tesař, Ladislav Hort, Josef Prachař, Jiří Dobrovolný, Josef Tomšík, Stanislav Masopust, Antonín Voborný, Josef Suchánek a Jaroslav Železný

Stojící zleva: Emil Syrový, Leoš Smrček, Josef Chyba, Miloš Krejčí, Jarmila Tomková (?), Antonín Prokeš, Stanislava Adamová (Reifová), František Smrček (třídní učitel), Marie Sedláková (Kovaříková), Josef Cabejšek, Marie Machátová (Volavková), František David, Růžena Chmelíčková (Řehořková), Helena Rausová (?), Marie Železná (Kosinová), Miroslava Lisáková (Hrádková) a Bohunka Škodová (?)

Na fotografii chybí: Marie Lysá (?) a Jarmila Dvořáková (Sedláčková)

Fotografie: archiv Marie Volavkové, roz. Machátové

Od 1. do 5. třídy chodily, vedle budišovských, do budišovské školy děti z Hodova a Námče. Od 6. třídy se ke stávající třídě připojili žáci z Kamenné, Pyšela, Pozďatína, Studence a Rohů Před 50 lety vyšly z budišovské školy třída A a B, celkem 65 žáků.

5. třída, rok 1964

Horní řada zleva: Vlastimil Dítě, Zdeněk Smrček, Luboš Doležal, František Hort, Josef Nováček, Stanislav Prachař, Vlastimil Švec, Vladimír Kostelecký, Jaroslav Chmelníček a František Kavalec

Prostřední řada zleva: Marie Pavlasová (třídní učitelka), Karel Klapal, Josef Mezlík, Alena Bernatová, Jarmila Musilová, Vlasta Nováková, Anna Klusáčková, Marie Dobrovolná, Helena Málková, Jaroslava Prachařová a Cyril Nejedlý

Sedící zleva: Jana Komínková, Marie Horká, Marie Nováčková, Marie Svobodová, Anežka Davidová, Hana Guthová, Stanislava Dvořáková, Olga Chalupová, Marie Robotková, Blanka Macková a Stanislava Vítová

Klečící, zleva: Ladislav Chyba, Ladislav Průša, Milan Teplý, František Hladký, Jaroslav Večeřa a Antonín Dvořák

Chybí: Jaroslav Tesař

Třída 9.A, rok 1968

Sedící, první řada, zleva: Olga Chalupová (provd. Průšová), Marie Horká (Rohovská), Anna Klusáčková (Hanušová), Jarmila Musilová (Maštalířová), Jana Komínková (Pospíšilová) a Jaroslava Prachařová

Sedící, druhá řada zleva: František Smrček (třídní učitel), Marie Dobrovolná (Večeřová), Marie Robotková (Tomšíková), Alena Bernatová (Nejedlá), Marie Nováčková (Žembová), Helena Málková (Matoušková), Anežka Davidová (Chadimová), Marie Svobodová (Pluskalová) a František Hladký

Stojící, třetí řada zleva: Vlastimil Dítě, Luboš Doležal, Jaroslav Tesař, Vladimír Kostecký, Zdeněk Smrček, Karel Klapal, František Kavalec a Milan Teplý

Horní řada zleva: Jaroslav Jurek, Antonín Dvořák, Cyril Nejedlý, František Hort, Vlastimil Švec, Josef Nováček a Jaroslav Večeřa

Třída 9.B, rok 1968

První řada zleva: Jaroslava Hájková (prov. Denemarková), Květa Morisková (Drobílková), Bohumila Staňková (Budějovská), Věra Chytková (Masopustová), Milena Slobodová (Kratochvílová), Květa Sedláková (Požárová), Ludmila Koštovalová (Nestrašilová) a Jaroslava Borůvková (Svobodová)

Druhá řada zleva: Věra Křížová (Kryštofová), Miroslava Kryštofová (Čonková), Božena Trojanová (Dohnalová), Jaroslava Dvořáková (Matoušková), Ludmila Prokešová (Prachařová), Blanka Macková (Coufalová), Pavla Křížová (Kašíková), Vlasta Nováková (Věchetová) a Eduard Rambousek (třídní učitel)

Stojící, třetí řada zleva: Ludvík Machát, Ludvík Jura, Alois Vala, Bohumil Kupa, Miroslav Rohovský, Milan Rejtar, Jaroslav Průša, Josef Mezlík a Jiří Musil

Vrchní řada zleva: Stanislav Pejchal, Miroslav Šandera, Jaroslav Hort, František Dundel, Zdeněk Nováček a Miroslav Zezula

Spolužáky určili: Jarmila Maštaliřová, Květa Požárová a Zdeněk Smrček

Společná fotografie obou tříd po 50 letech od ukončení školní docházky

Klid moře

*Hluboký klid vládne vodám,
nepohnuto moře spí.
Lodník zírá, tísní zbodán,
na propastné prostranství.
Vánek snad jen ve hlubině,
mrtvé ticho hrůzu tká.
V obrovité rozvalině
vlna vlnu nepotká.*

Meeres Stille v překladu Jaromíra Zelenky

Z BUDIŠOVA A OKOLÍ

Základní škola Budišov

Další školní rok utekl jak voda. Čeká nás rekapitulace proběhlého období, odpočinek a příprava dalšího školního roku. Čím je člověk starší, tím více vnímá rychlost, kterou život nabírá. Za zamyšlení snad stojí citát: Běh času nikdy nemáme cítit, čas má zpevňovat a dávat zrát a stárnout (*Antoine de Saint-Exupéry*).

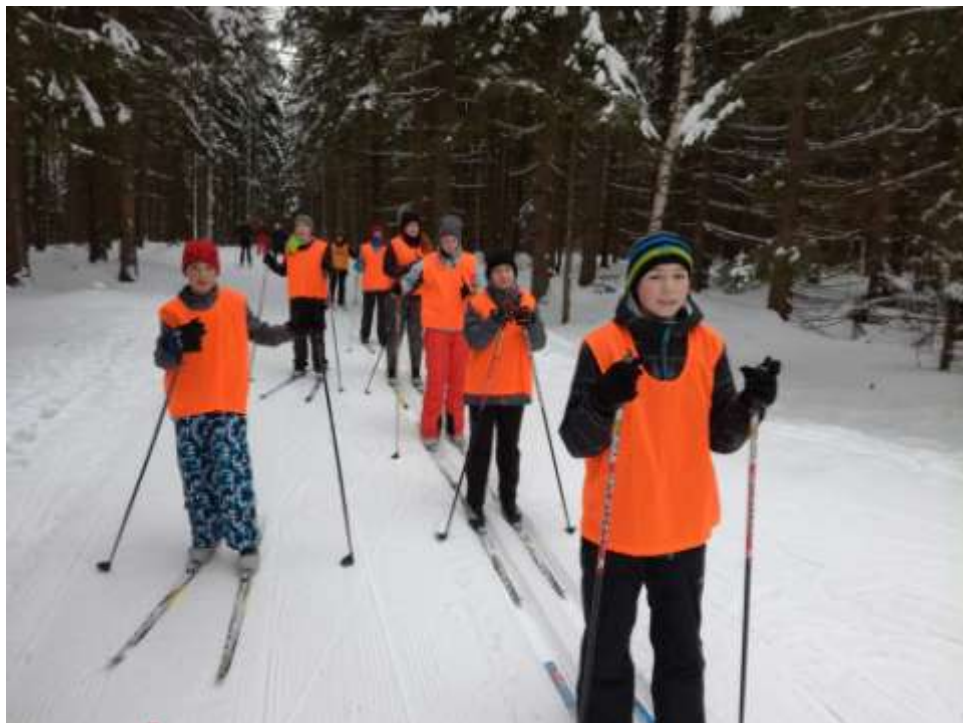
Podívejme se tedy společně na momenty ve školním životě, které dávají zrát nejen žákům, ale i jejich učitelům.

Lyžování na Fajt'áku

Od pondělí 5. 2. do středy 7. 2. se žáci prvního stupně zúčastnili lyžování na Fajtově kopci ve Velkém Meziříčí.

Lyžařský výcvikový kurz

Od soboty 17. 2. do pátku 23. 2. se žáci sedmé a osmé třídy zúčastnili lyžařského výcvikového kurzu v Karlově v Jeseníkách.

Předtančení žáků 9. třídy

Tento školní rok si žáci vybrali pro svoje předtančení romantickou skladbu od Christini Perri „A Thousand Years“. Pilně nacvičovali od začátku října a jak se jim to povedlo, jste mohli posoudit sami na některém z plesů.

Divadlo Nejkrásnější válka

Budišovští ochotníci zahráli 9. 3. žákům druhého stupně divadlo Nejkrásnější válka. Všichni jsme ocenili nasazení, se kterým hru představili.

Ostrůvek Velké Meziříčí

Dne 4. dubna 2018 se žáci 4. třídy vypravili do Velkého Meziříčí do Střediska ekologické výchovy.

Přírodní zahrada na jaře

Přírodní zahrada se pyšní novými prvky. Na naučných tabulích jsou vystaveny nové obrázky a informace – tentokrát na téma Přírodní park Třebíčsko. Přijďte se podívat.

Projekt CIVIS – venkovní učení (5. a 6. třída) – ekosystém les. Senzitivní část projektu se velmi vydařila, velkou zásluhu na tom mělo krásné počasí. Použité aktivity – voňavé kelímky, veverky, oblíbené místočko, obrázek z přírodnin, lesní človíček.

Vodárenská společnost Třebíč

Poučný a zajímavý program vodárenské společnosti představil žákům vodu jako vzácnou surovinu.

Budeme si naši životadárné tekutiny více vážit nebo ji budeme dále brát jako samozřejmost?

Interaktivní program 3D kino

Člověk vidí prostorově díky tomu, že má dvě oči a každé oko vidí skutečnost z odlišného úhlu. V mozku se obraz spojí a díky tomu vidíme prostorově. Dozvěděli jsme se něco více o principu stereoskopie, různých technologických možnostech prostorového zobrazování, o hologramu, fotografování a natáčení 3D filmu.

Sběrový den

Tři kontejnery starého papíru, píle rodičů, žáků a všech ostatních, kteří nám přispěli papírem, vynikající spolupráce se ZD Budišov – co víc dodat. Děkujeme.

Odznak vítězů olympijské všestrannosti

Dne 25. 4. 2018 se žáci naší školy zúčastnili okresního kola OVOV. Zde náš tým ve složení Tereza a Simona Teplá, Natálie Tichá, Klára Mezlíková, Filip Matoušek, Adam Fila, Stanislav Coufal a Adam Glovacz vybojoval v konkurenci čtyř škol krásné 2. místo a postoupil do krajského kola.

Neztratil se ani jednotlivci. Jmenovitě Simona Teplá a Tadeáš Carda skončili druhí a Adam Fila skončil třetí ve své kategorii.

18. 5. 2018 se uskutečnilo krajské kolo. Bylo zaměřeno na atletiku a byly zde přítomny takové sportovní hvězdy, jako např. trojskokanka Šárka Kašpárková. Přijeli jsme s přesvědčením, že se „porveme“ o slušný výsledek. Bohužel se nám hned v úvodu zranila jedna z dívek a to nás velmi limitovalo. Konečné 16. místo bylo vyložené zklamání. Přesto se všichni naši žáci snažili a zanechali na stadionu velmi dobrý dojem –

svou bojovností a kamarádstvím a neustálou podporou. Tím jsme se výrazně lišili od velkých krajských škol.

Exkurze Slezsko

V rámci projektu Pokusné ověřování – paměťové instituce (muzea) se žáci druhého stupně účastnili další exkurze, tentokrát na sever.

3. května jsme vyrazili autobusem směr Opava, kde jsme navštívili Památník 2. světové války v Hrabyni. Žáci se dozvěděli mnohá fakta o 2. světové válce, o úloze zvířat během války a o protektorátu Čechy a Morava. Odpoledne jsme se ubytovali v kempu Kajlovec, kde si žáci mohli zkusit slézt překážky v lanovém centru. Většina se nechala strhnout k hraní plážového volejbalu, na který zde bylo hřiště. Druhý den jsme se probudili do chladného rána a po snídani vyrazili do pevností v Darkovičkách, postavených na obranu republiky před 2. světovou válkou. I zde se žáci dozvěděli mnohé zajímavosti o tom, proč byly pevnosti stavěny, a prohlédli jsme si, jak to v pevnosti vypadalo a jak fungovala. Poté následovala cesta domů, kam jsme se vrátili sice unavení, ale plní nových zážitků.

Atletický trojboj

Vybraní žáci z druhé, třetí, čtvrté a páté třídy ZŠ Budišov se 3. 5. 2018 zúčastnili Atletického trojboje a Štafetového poháru na stadionu TJ Třebíč. Ze sedmnácti družstev jsme obsadili šestnácté a sedmnácté místo. Toto umístění ale nevzalo žákům radost

ze sportování. Naopak se těšili z dosažených výkonů, kterých dosáhli v běhu na 50 metrů, ve skoku dalekém, v hodů míčkem i štafetovém běhu.

Den matek

V pátek 11. 5. 2018 se uskutečnila v prostorách kulturního sálu při ZŠ besídka ke Dni matek.

Týden s rodilým mluvčím

Stejně jako minulý dva roky byl v naší škole opět na týden mluvčí z Velké Británie. Poprvé přijel muž skotské národnosti jménem Liam Welsh. Opět si mohli žáci vyzkoušet, jaké to je, když se musí domluvit opravdu jen anglicky, protože češtinu lektor neovládal. Angličtinu tedy používali každý den od pondělí do pátku v průběhu různých aktivit šest hodin denně.

Školní výlet 4. a 5. třídy

Ve čtvrtek 17. května sice již od rána nepřetržitě pršelo, přesto se žáci 4. a 5. třídy těšili na školní výlet do Tábora.

Prohlédli si Husitské muzeum, Kozi hrádek, poobědvali v restauraci Beseda a stihli i krátké nakupování. Cesta byla náročná, počasí nepřející, dětem se však – soudě podle vyprávění – výlet líbil.

Akce byla uskutečněna v rámci projektu Pokusné ověřování – paměťové instituce.

Školní výlet

Příměstský tábor

Od 9. 7. do 27. 7. 2018 se mohou žáci zúčastnit příměstského tábora, který organizuje Základní škola Budišov.

Za kolektiv pedagogů ZŠ Budišov Jana Janová

*Často mi připadá, že vyšly si jen na chvíli,
hned budou doma, někde se zpozdily,
den je tak krásný, sklíčený nebud', ne,
na delší procházku vyšly si děti tvé.*

*Ach, ano, vyšly si jen na chvíli,
brzy jsou doma, trochu se zpozdily,
ó nebud' sklíčený, krásný den přeje nám,
jen se šly projít k támhletěm výšinám.*

*Šly jenom napřed, ne, už netouží
vrátit se domů, přejít zas zápraží.
Jednou je potkáme tam na těch výšinách,
za slunného dne v zářivých výšinách.*

Friedrich Rückert v překladu Jaromíra Zelenky

Místní a pomístní názvosloví na budišovském katastru

Tak za prvé – co to je? Místní názvy (*oikonyma*) si ještě leckdo dokáže představit – jsou to zeměpisná jména obydlených míst a objektů (měst, vsí, osad, samot i jednotlivých domů). Pomístní názvy (*anoikonyma*) také všichni známe, jen si je tak nenazýváme. Jsou to názvy zeměpisných objektů neobydlených (řek, vodních toků a ploch, pohoří, pozemků, cest apod.).

Místní a pomístní názvosloví je podle § 4 písm. j) katastrálního zákona obsahem katastru nemovitostí. Takže na digitalizované katastrální mapě Budišova lze tato jména najít. Při digitalizaci zde katastrální pracoviště kontrolovalo a aktualizovalo zejména pomístní názvosloví, včetně spolupráce s úřadem městyse. Dalším oficiálním zdrojem je tzv. databáze Geonames, která by se s katastrem měla shodovat. Najde se např. na serveru Geoprolížeč.

Za druhé – zkrácený výraz katastr může znamenat zjednodušeně katastr nemovitostí (veřejný seznam údajů o nemovitých věcech), katastrální území (technická jednotka uzavřeného a společně evidovaného souboru nemovitostí), nebo i katastrální úřad (spravující katastr nemovitostí České republiky prostřednictvím katastrálních pracovišť – pro Budišov je v Třebíči). To jen pro ty šťastnější, kteří tam nikdy nic nepotřebovali.

Místní a pomístní názvy se v průběhu dějin postupně vyvíjely, takže na starších mapách jsou tato jména poněkud jiná.

To vše by nemuselo činit problémy. Část čtenářů Budišovského zpravodaje však zejména pomístní názvy moc nezná a neví, ve kterých místech se takto označené lokality nacházejí. No, on to neví přesně již ani ten úřad, takže zobrazení názvů v mapách se

lokálně trochu liší, a to i v uvedených oficiálních podkladech. Navíc různí občané Budišova pojmenovávali území a lokalizovali je poněkud různě. Některé polní trati zabírají velkou plochu – a celá se jmenuje stejně. Na různých mapových listech tak je možné najít stejné názvy.

Co s tím? Jedná se o poměrně složitou problematiku, ale pro běžnou potřebu nemusíme být exaktně přesní. Redakce zpravodaje zde uveřejňuje orientační mapku s místním a pomístním názvoslovím, tak jak je uvedeno v katastrální mapě a v Geonames, doplněné názvy z minulých podkladů (mapa evidence nemovitostí, mapa bývalého pozemkového katastru) uvedenými v závorkách. Kurzívou jsou zde vyznačena jména ze starších podkladů, hlavně map stabilního katastru a 3. vojenského mapování, příp. (kurzívou v závorce) 1. a 2. vojenského mapování. Umístění všech názvů je co nejpravděpodobnější, nicméně přibližné.

Nakonec několik zajímavostí o názvech ze starších map.

Dvůr Amalien Hof se přejmenoval na Holeje nejspíš proto, že je umístěn v prostoru, kde se říkalo Holej les, Holaj, Holaje (dodnes v k. ú. Pyšel). Umístění trati Pod Lepnou a Nad Lepnou bývalo na západě i (jako dnes) na východě katastru. U Topola býval zřejmě Náramečský mlýn, o němž dnes bohužel mnoho nevíme (potok protékající okolo oné samoty se dodnes jmenuje Mlýnský). Místo Nad Tasovským rybníkem u Mihoukovic je záhadou. A o lokalitě Ziegelstadt na katastru Kamenné nevíme zhora nic, na jiných mapách než na stabilním katastru se nevyskytuje a na internetu není.

Na mapě 1. vojenského mapování jsou uvedeny názvy okolních obcí. Nemusí být moc přesné. Když po roce 1764 vtrhli na Moravu rakouští důstojníci, aby doplňovali neúplné mapy, mohli názvy zapsat správně, ale také je mohli trochu zkomolit. Tak se zde vyskytují jména vsí a samot, která akusticky snad odpovídají, ale rozhodně bych z některých nevycházel pro etymologii oněch názvů: Budischau, Spaleny, Häger Hauss Mernia (Doubrava), Kameny, Oslowa, Tassow, Wancze, Bischello, Zaratka, Zastotitz, Postetin, Smerik, Kojetin, Narametzsch, Neu Hoff (Nový Dvůr), Trnawa, Rudikow, Welzatin, Hodow, Sdutnitz, Helios (Řihákův Mlýn), Rohy.

Některé z nich lze porovnat s Müllerovou mapou Moravy z roku 1716: Budischau, – , Mrnia, Kameny, Oslawa, Tassow, Wancze, Pischelo, Zarathka, Czastotitz, Postetin, Smrk, Kojatin, Narametsch, – , Trnawa, Rudikow, Wlczatyn, Hodow, Studnitz, – , Rohy.

Ladislav Dokulil

Podklady:

katastrální mapa: **nahlizenidokn.cuzk.cz**

Geonames: **geoportal.cuzk.cz/geoprohlizec**

mapy stabilního katastru: **archivnimapy.cuzk.cz/uazk/pohledy/archiv.html**

1., 2., 3. vojenské mapování, Müllerova mapa: **oldmaps.geolab.cz**

2. voj. mapování též: **mapy.cz/19stoleti**

Mapy bývalého pozemkového katastru a evidence nemovitostí nejsou veřejným dálkovým přístupem dostupné.

Pamětní lípa ve Studnicích

Ve Studnicích roste vedle kapličky u hráze Dolního rybníka lípa malolistá (srdčitá), která se řadí mezi Stromy svobody. Tyto symboly nově nabyté svobody se vysazovaly zejména v době vzniku samostatné republiky v letech 1918 a 1919 a při dalších významných příležitostech, kdy lidé chtěli zasazením stromů připomenout význam svobody a demokracie v naší zemi, tj. zejména v letech 1928, 1945, 1968 a 1989.

Naše osmdesátiletá pamětní lípa je přibližně 15 m vysoká, má impozantní oválnou korunu, je ve velmi dobrém zdravotním stavu a spolu s kapličkou sv. Floriána tvoří přirozené centrum obce, kde se odehrávají nejdůležitější společenské a spolkové záležitosti. Byla vysazena v roce, který se zapsal do historie naší země jako rok mobilizací a zrady. Je smutným faktem, že navečer dne, kdy občané Studnic, i pozvaní hosté z obcí okolních, oslavovali výsadbou pamětního stromu svobodu, samostatnost a radovali se z demokratických poměrů první republiky, byla, jako reakce na dění v příhraničních oblastech, československou vládou vyhlášena částečná mobilizace ozbrojených sil.

Slavnostní akt zasazení se konal z iniciativy členů hasičského sboru. Hasiči totiž byli, stejně jako dnes, hlavními hybateli společenského a kulturního dění ve Studnicích. Zprávu o této události sepsal a do kroniky sboru zanesl vzdělavatel a kronikář Josef Klubal. Zápis má toto znění:

„Rok 1938 byl rokem jubilejním 20 let trvání samostatné republiky, proto usnesl se sbor na návrh vzdělavatele zasadit pamětní lípu.

Místo pro ni se upravilo vedle zvoničky a slavnost zasazení se pořádala dne 20. května s tímto pořadem.

Odpoledne o 2. hodině seřadil se průvod u hasičského skladiště, vpředu čtyři dívky v bílých šatech nesly státní vlajku a za zvuku hudby šel průvod na místo ke zvoničce. Tam prvně vztyčená vlajka na stožár za hraní hymny Kde domov můj a hned jedna dívka citovala báseň Již vzhůru vzlétla vlajka naše bílá.

Pak vzdělavatel Klubal úvodním proslovem uvítal všechny přítomné, mezi jinými též slavnostního řečníka, pana řídícího učitele Františka Zejdu a předal mu slovo.

Řečník velice pěkným obsahem řeči poukázal na nutnost přátelského soužití mezi sebou. Po skončení přenášky citovaly školačky přiléhavé básně, které s nimi nacvičil vzdělavatel. Přednášely Klubalovy sestry Marie a Jaroslava, Teplá Marie, Ondráčková Marie, Prachařová Hedvika, Vondráčková Milada, Nováčková Jarmila a Bednářová Jaroslava, vše se velice líbilo.

Po skončení bratr vzdělavatel poděkoval dětem a slavnostnímu řečníkovi a průvod odešel zpět ku pomníku padlých, kde při zahrání chorálu Ktož jsú Boží bojovníci položila sestra Ondráčková Františka věnec ku pomníku. Pak se vše odebralo na výletišťe na zahradu pana Josefa Teplého, kde byla veselice až do večera. Tohoto dne vstoupilo do sboru 10 sester, kterým se zřídila uniforma a které spolupracovaly s námi.“

Příběh studnické lípy jsme vložili do mapy Stromů svobody na stránku <http://www.stromysvobody.cz>, kterou zřídila Nadace Partnerství. Současní členové hasičského sboru se rozhodli jít ve stopách předků a k 100. výročí vyhlášení samostatného státu slavnostně zasadit další pamětní lípu. Již pro ni našli vhodné místo, které bude před výsadbou upraveno a osázeno kamennými sloupky.

Helena Kovaříková, Pavel Kubiš

Už to tady nikdy nebude stejné...

V historických dokumentech Budišova, v kronice obce, nebo i za uplynulých 20 let v Budišovském zpravodaji jsou přesná data, co se v minulosti událo. O době, kterou tady a teď žijeme, i v čase před staletími. Na našem unikátním třípatrovém hřbitově jsou v kameni vytesány údaje o narození i úmrtí většiny soukmenovců, kteří tu více, tu méně výrazně ovlivnili život své domovské obce. Otisky jejich skutků, jejich stop nás stále obklopují. Lidé jsou jako tráva a jejich krása jako květ trávy. Ušchne tráva, květ opadne! Nikde není ale zachycena atmosféra oněch časů.

Naši předkové se řídili mnoha osvědčenými pravdami. Co si neuděláš sám, to nemáš. Ožen se nebo neožen, stejně budeš litovat. Všeho s mírou. Každý svého štěstí strůjcem. Komu není rady, tomu není pomoci. Nic není zadarmo. Radujte se ze života. Když v slzách seješ, s radostí budeš sklízet. A také se snažili dodržovat Desatero a věděli, že jak měsíc slunce střídá, tak po hojnosti přijde bída. Připravovali své děti pro budoucí svět. Dnes máme pocit, že je život strašně rychlý a lidé se zabývají blbostmi a důležité věci jim unikají.

Děda Davidů poklimbával v odpoledním tichu kuchyně, až mu v nose hvízdalo a babička spravovala díry na ponožkách. Ach ja, probral se děda, víš, co tuhle řekl náš mladý? Zavede nám sem plyn, abys nemusela denně topit ve sporáku. A při tom je v lese tolik dřeva, jen ho dovézt. Pohodlní jsou, ti mladí, na dříví se jim nechce, zívnuł děda. A napojí nás na vodovod, abych nemusel chodit s kýblama k pumpě na Václaváku.

Vymýšlejí samé novoty, souhlasně se ozvala babička Davidová. Mladá už nevaří ani polívky, prý, ztráta času, maminko, teď jsou jinačí, instantní. Odkakživa přece platilo, že čerstvé je zdravé, utrhla se na nepřítomnou snachu. Jen když se mohou nějaké práci vyhnout a místo toho si čte. Řekni sám, kam to povede?

No a tuhle zase přišel vnuk a prý – dědo, budu mít patnáct, nebylo by náhodou horské kolo, oukej, dědo? To staré má jen tři roky a jakoby tady pod Brcama byly nějaké hory, durdí se děda. Furt žvýká, čepici nosí kšiltem dozadu, v uchu má náušnici a pořád jen sedí u počítače, ale aby šel pomoci na zahradu, to ne! Jeho tata, jako náš syn, není o nic lepší. Bez auta neudělá ani krok, a mobiluje aji v hospodě, pohoršeně zvedá obočí děda. Nemá pořád na nic čas a poradit si nedá, palice tvrdá!

To víš, mladí o to nestojí, vzpomeň si na sebe, přizvukuje stará paní a bere si další ponožku.

Povídám synovi, dej na mě, ty novoty a to tempo vás zničí, ale on se smál, a že nerozumím pokroku a že je moderní doba a kdesi cosi. A povídá: „Keep smiling, tati, to že se mám jako optimisticky usmívat, to je americké...“

Pořád budou něco zavádět, až všechno staré a dobré zničí. Ale já ti říkám, zvolal děda Davidů v prorockém osvětlení, dlouho už to trvat nebude! Jednou se ucho utrhne, souhlasně přikyvovala babička a v kuchyni, v tichém tikotu pendlovek, byla cítit krásná harmonie mezi dvěma starými lidmi. Však jim to ty jejich děti taky vrátí, dodal smířlivě děda a šel si pustit telku...

Je Budišov místo, kde je snadné být šťastný? Stejně si ale povzdechnu: ach jo, kde jsou ty časy...

Ale neberte to tak vážně, pořád se něco opakuje. Zase přiletěli na komín lihovaru čápi. I pár vlaštovek jsem slyšel čířikat. Zase tady budou kluci, kterým škola nevoní. Zase se budou mladí namlouvat a zakládat rodiny. A pak tvrdíme, že je zde život neopakovatelný... je jen nekonečný!

Ing. Rostislav Tesař

Anglicismy v češtině podruhé

S případným mýcením anglicismů z našeho mateřského jazyka asi moc neuspějeme, což jsem již naznačil minule. Tam byl na další stránce také příspěvek čtenářky o pořadu *Všechnopárty*. V této *talk show* se nedávno Karel Šíp pokusil počeštit výraz *sledžhokej*. Pominul slovo hokej (asi si myslel, že je již dostatečně české), přičemž pro slovo *sledge* po troše úskalí našel výraz sánky. Dospěl až ke slovu sánkovaná, které zavrhl a dalších pokusů raději zanechal. I tomuto nesporně vynikajícímu textaři a moderátorovi tedy anglický jazyk odolal. Mimochodem, slovníkový překlad pro *sledge-hockey* je „hokej pro tělesně postižené...“ (Rozhodli jsme se, že ve zpravodaji nebudeme používat *smajlíky*, takže *no comment* (prosím Slovo Billových Bran, aby mi sem nepsalo Smolíky a cement).

A slovníček taky bude. Dnes se podíváme na výrazy spojené s počítači a internetem („mezistí“), informačními technologiemi a vůbec medií. A začneme hned těmi *smajlíky* a *talk show*.

smajlík (angl. smile = úsměv)

„Český“ výraz emotikon (z lat. Emovere = vzrušovat a angl. emotion = citové hnutí) pro toto slovo, vzniklé původně z obrázku usmívajícího se obličej je běžně nepoužitelný, „ksichtík“ zase není moc spisovný výraz. Postupně se z původní náhrady obrázků textem [:-) , :-] v důsledku rozvoje fontů a miniobrázků staly celé knihovny doplňků textu.

talk show (angl. mluvící představení), též diskusní pořad (fuj!)

Tento televizní formát vznikl původně v rozhlasu, kde je výhodné hodně mluvit. V současné době zaplňuje v televizích prostor po nudných filmech a inscenacích. Ve světě má hodně forem, v Česku jde téměř výhradně (jak jinak) o humor, někdy i dost drsný, ale velmi úspěšný. Ačkoliv máme mnoho tzv. bavičů pro různé složení diváků (Šíp, Kraus, Donutil, Krampol, Hron), dosud nepřekonatelný zůstává Miroslav Horníček.

rating (angl. hodnocení, žebříček sledovanosti)

Slovníkový překlad ovšem není zcela přesný, rating může znamenat i úspěšnost, která se hůře zjišťuje, ale může být z hlediska výdrže pořadu na obrazovce i důležitější, než sledovanost. Výraz se vyskytuje i v peněžnictví a podnikání.

lajk (angl. like – zde „oblíbit, preferovat“)

Téměř všude na internetu můžete hlasovat pro článek, video, blog, obrázek, názor, atd. buď kladně (like, líbí se, +), nebo záporně (nelíbí se, –). Kdo posbírá víc *lajků*, je na *Netu King* (to snad překládat nemusím).

Facebook („kniha ksichtů“ – pardon)

Jedna z tzv. sociálních sítí, umožňující komunikaci mezi uživateli internetu a sdílení informací a různých souborů. Podobné jsou *Instagram*, *Twitter*, *Myspace* a další.

googlovat (vyhledávat informace na internetu pomocí Googlu)

Google je nejpoužívanější internetový vyhledávač (*browser*). Jsou i jiné vyhledávače (u nás Seznam).

spam (z angl. spiced ham = kořeněná šunka, též „lančmít“ v konzervě)

Takhle to vypadá velmi sympaticky, ale pokud dostanete spam na e-mail, může dost otravovat. Označuje se tak nevyžádaná pošta, která může obsahovat nabídky čehokoliv, žádosti o vaše osobní údaje, počítačové viry, nebo ještě něco horšího. Spamy mazat!

Ladislav Dokulil

Neznámé známé zkratky

S předchozím souvisí dnešní kvíz. Zkusíme hádat zkratky notoricky známých výrazů v IT, ale pozor! – v češtině. A protože to neuhodnete, je rozluštění ještě v tomto čísle. Uvidíte, že všechno (nebo alespoň většinu) znáte, jen je to v překladu nezvyklé.

Rozcvičku si mohou dát dříve narození čtenáři. V osmdesátých letech byl nejznámější osmibitový počítač československé výroby PMD – 85. Zkuste přeložit zkratku PMD do češtiny. Můžete zkusit i další: BPS, DAS, KTZ, OP, GSUP, PO, PD, CÚ. Když tak hledejte rozluštění.

Ladislav Dokulil

„Kruháč“ v Třebíči

Kruhových objezdů jsou v naší zemi již určitě desetitisíce. Nutno říci, že tento vynález již ušetřil spoustu životů, zranění a škod, možná přispívá i k plynulejšímu provozu. Přece jen přes něj relativně bezpečně projede více vozidel než na běžné křižovatce. A když už k nějakému ťuknutí dojde, při rychlosti, kterou běžný kruhový objezd dovoluje, se to většinou obejde bez zranění (patologické výjimky určitě existují).

Když se však řekne „kruháč“, většina lidí (a díky internetu) v celé republice si dodá – Třebíč.

Už se s tím i budišovští řidiči jistě setkali. Úplně první kruhový objezd v Třebíči byl na Modřínové ulici k obchvatu na Trnavu. Již ten budil rozpaky – a já si dodnes nejsem jist, jak se přes něj vlastně jede, a snažím se mu vyhýbat. Plně rozporuplný je pak další objezd na Cyrilometodějské ulici opět u silnice na Trnavu. Ten měl být původně kvůli uzavírkám dočasný. Proto je vyznačen jen obrubníky. Jeho dočasnost je diskutabilní, přestože o výše zmíněné plynulosti provozu na něm lze s úspěchem pochybovat (průměr středového kruhu je něco přes metr).

Kruháč v Třebíči

Přemístění stožáru

A právě plynulost provozu je tématem úvah o posledním kruhovém objezdu v Třebíči, slavném po celé republice (když si do Googlu zadáte kruhový objezd nebo kruháč, jistě se vám již na první straně odkazů objeví ten v Třebíči). Ten také má být kvůli uzavírce na

Bráfové tříďe dočasný a i on působí řidičům zejména autobusů trochu problémy (průměr středového kruhu je jen o něco větší než u toho předchozího). Především to způsobil stožár veřejného osvětlení, kvůli němuž museli netrénovaní řidiči autobusů a kamionů často couvat a různě se potýkat s průjezdem. Ten stožár však posléze „odcestoval“ na druhou stranu chodníku, takže už je to jistě lepší a nezbude, než si zvyknout. Podle vyjádření zástupců města jiná možnost stejně není, čemuž nelze nevěřit. Kdyby tam zůstala běžná křižovatka s jakoukoliv předností v jízdě či se semaforey, asi by docházelo k totálnímu ucpávání některé z ulic, určitě většímu, než bylo dříve, když od „okresu“ stávala fronta k poště či dokonce až k mostu (Třebíčané znají).

„Kruháč“ v Třebíči ale stejně asi již zůstane legendou i po jeho (doufejme) zmizení.

Ladislav Dokulil

Hartvíkovice – památný kámen

Křížový kámen to je, jsou na něm dokonce křížky dva. Pravděpodobně to bude klasický, starý náhrobní kámen, o čemž svědčí zachovaná pověst. Někaké informace o tom, že se v blízkosti Hartvíkovic, snad u kostela, nachází zajímavý kámen, jsme měli. Celá naše parta ho hledala, ale bez úspěchu.

V dubnu 2012 kolega Karel Průša obdržel mail se zajímavým textem a třemi fotografiemi. Autorem zprávy byl náš kamarád, tramp, Jura Ventruba. Ten se v obci usadil a bydlí zde. Popisoval: „Toto je náš kostel a u vstupu přes moji bránu je kámen, na který musíš šlápnout. – Tam je pohřbený farář, který měl rád ženy a veškeré neřesti. A proto každý, kdo jde na hřbitov a do kostela, na něj musí šlápnout, aby toho kněze pokořil. Pro mě to je kámen, velmi pamětní!“ Jura je umělecký kovář a přívlastek „moje brána“ si jeho dílo plně zaslouží. No a pro naši chabou omluvu, snad jen to, že jsme hledali kámen stojící a ne ležící. A v té době, kdy jsme hledali, to bylo u brány celé rozkopané, takže je možné, že zde hledaný kámen možná ani nebyl.

Během pár dní jsem stál u nádherné, kované brány u hřbitova v Hartvíkovicích. Zajímavý, hnědo-červený, křemenný kámen se nedá přehlédnout. Nejsem mineralog, ale takhle velký kus křemene jsem v okolí nikdy neviděl. Jeho rozměry jsou zhruba 138×39–43 cm. Jsou na něm negativně vyryté dva křížky. Ten větší má rozměry 24×17 cm, ten menší 16×12 cm, s náznakem trojúhelníkové Golgoty. Trojúhelníkové jsou rozšířené i konce kúlů a břevn. Tu pověst o místním faráři jsem slyšel z více úst místních občanů. No... jak to říct kulantně, abych nepohoršil věřící. Kněz byl asi normální mužský, který se minul povoláním. Líbily se mu ženy, možná si v hospůdce s místními zahrál karty a při tom třeba vypil nějaké to pivo a panáčka. No a co? Alespoň po něm zůstal zajímavý kámen. O největším Čechovi, Karlu IV., se také zachoval nelichotivý zápis: „Mlád jsa chlípny byl, manželky mnohé poskvrnil.“ Ve svém životopisu prý pak přiznává, že byl jako dospívající mladík sveden zkaženými lidmi z otcova okolí z pravé cesty, do osidel špatnosti a smilstva. Já mám Hartvíkovice a blízké okolí spojené se třemi silnými zážitky. Neberte to jako nějaké zvýraznění mého „JÁ“, nebo popularizaci mé osoby. Jsou to jen vzpomínky. Snad by se dalo říct: „Taková jsme tenkrát byli.“

Čerpáno z mého deníku, Vandrákův rok – 1971. Bylo mně 25 let, svobodný. Když tu dobu hodnotím, jsem si jistý, že jsem měl víc odvahy než rozumu. 18. 4. 1971. V sobotu jsem měl odpolední směnu a se Standou Vrškovým jsme si domluvili, že si vyjedeme na Wilsonku. V neděli jsme půl osmým vlakem dojeli do Studence a došli pod skálu. Standa vytáhl lano, uvázal mě na ně, dal pár karabin a jako první vlezl do skály. Lezli jsme trasu zvanou „Normálka“. Standa mě jistil, tak jsem nemusel mít strach. Lezli jsme prostředkem stěny. Trasa nebyla nijak zvlášť obtížná, ale přesto měla některé dost ošemetné úseky. Je to cvičná skála obtížnosti 4–6. Tak jsem poprvé, za silné pomoci Standy, slezl celou asi 100 m stěnu. Sešli jsme dolů a pustili jsme se znovu do lezení, trasou zvanou „Hrana“. Obtížnost obou tras je 5–6. Hned na začátku jsem málem „schrastnul“. Ovšem větší drama na mě čekalo asi ve výšce 80 metrů. Traverz, dlouhý asi 6 metrů. Naprosto mě bylo nepochopitelné, jak to Standa mohl přelézt. Žádný stup, žádný chyt, ani římsička pro nohy. Tělo se převažovalo nazpátek. Brrr! V krku sucho, oči vypoulené. Ochutnal jsem, jak asi vypadá strach. Byl jsem sice jištěný, ale kdybych spadl, tak bych letěl asi 5 metrů volným pádem. Poprvé a také naposledy v životě jsem si přál být chobotnicí a úplně se přisát ke skále. Ale nakonec jsem zmobilizoval síly a poslední zbytky odvahy. Zvládl jsem to! V řece Jihlavce jsem chladil lahváče. Možná to bylo jen osmi, nebo desetistupňové pivo, ale tak lahodný mok jsem od té doby nepil. Po 13. hodině jsme sbalili lana a proti proudu řeky jsme se vydali do Třebíče. Možná o nějaký rok později jsme řeku sjížděli na kánoi za jarní povodňové vlny. Kousek pod

Wilsonkou je místo, kterému jsme říkali Černé víry. Dravá, nespoutaná řeka, obrovské vlny. Je potřeba to projet rychle. Mně se na háčku stalo, jak nás vyhodila vlna, že jsem pádlem máchnul do prázdna a ztratil rovnováhu. Jen díky Bobovi jsme to nakonec projeli. Zaplavali jsme si až pod Kramolínem.

No a ta třetí vzpomínka je z blízkosti Černých vírů. Od Hartvíkovic přitéká potok, který se vlévá do řeky. Kousek před tím je pěkný skalní převis, kde jsme tenkrát na přelomu ledna a února přespalí. A zde došlo k takovému vzájemnému nepochopení sobě si blízkých skupin, trampů a rybářů. My jsme už měli rozdělaný oheň, abychom se trochu zahřáli, když od řeky se vraceli rybáři s udicemi. Dívali se na nás jako na blázny, 20 cm sněhu a my tady spíme. My jsme se na ně také dívali divně, celá řeka byla zamrzlá souvislou vrstvou ledu. Vzájemně jsme se po ránu pozdravili, myslím, že tak to má být.

15. 3. 2017

Emanuel Nožička

Mastník – křížový kámen

Každý den se snažím pročíst, nebo alespoň prolistovat pár novin. A zjišťuji, že se už nemůžu spolehnout na dřívější jistoty. Dnes, 3. března, je už meteorologické jaro minulostí, (přichází 1. 3.). Astronomické jaro, na které jsme se vždy moc těšili, přicházelo s pravidelnou jistotou, 21. března. Bohužel, to už neplatí.

V pátek 3. března jsem si udělal malý výlet. Známi mi poslali mailem pěknou fotku hraničního kamene z roku 1770. Viděl jsem to jako zajímavý cíl. Autobusem jsem dojel do Starče, před radnicí mě uviděl starosta: „Tak zase na cestách, vytáhlo vás sluníčko?“ Restaurace, která bývala v budově radnice, je už delší dobou zavřená. Neodmítl jsem návštěvu blízké hospůdky. Snad poprvé jsem si všimnul velkého, honosného nápisu nad vchodem „VOSLOVNA“. Ještě před vstupem do známé hospůdky jsem si říkal: „Vo co asi go? “Už mezi dveřmi mě (v)oslovil hospodský: „Jsmo klub a pokud se nezapišete do tohoto notesu, tak Vám nemůžu pivo natočit.“ Nová obrana před EET. Ještě jsem nedokončil zápis, už mi šéf hlásil: „Máte natočeno, jste v pořadí asi 380. člen.“ Než jsem dopil, tak jsem pozoroval hosty. Nezdálo se, že by byli (v)osli. Ale i kdyby byli, klidně bych se k nim přidal. V mládí jsem si myslel, že čím budu starší, tím budu i chytřejší, ale ono to nějak nefunguje. Vyrazil jsem směrem na Mastník. Nemohl jsem opomenout znovu nafotit křížový kámen, který se nachází po levé straně silnice, na poloviční cestě ze Starče. Večer jsem probral bohatý archiv a přidávám pár zajímavostí.

Tento kámen je v Aši veden pod číslem 0823. Jedná se o kamennou desku, materiál asi rula. Rozměry jsou 77×50×10–20 cm. Na přední straně je jednoduchý, negativní vryp kříže. Na zadní straně je letopočet 1794 a písmena F. Z. Pan Peštál, 24. 7. 1950 uvádí rozměry kříže 34×21 cm. Ve sborníku Okolí horácké osady (1937), J. F. Svoboda uvádí: „O kamenu je pověst, že se tam zastřelil myslivec ze Starče, když se vracel ze zámku Sádka, kde špatně pochodil.“ První zaznamenaná pověst je pravděpodobně od řídícího učitele ze Starče, pana Václava Tolara. Ten ji uveřejnil v časopise Od Horácka k Podyjí, 1927, č. 1. Osudná cesta. Každou sobotu ubíral se před lety myslivec ze Starče na Sádek „ke správě“. Jedenkrát špatně pochodil. Nadlesní mu vyčinił tak, že mu z toho šla hlava kolem. Dopustil se asi nějakého přehmatu.

Také pohrozil mu nadlesní, že to oznámí p. hraběti. Hrabě byl přísný pán a nepoctivé služebníky ihned ze služby propouštěl. Myslivec měl ve Starči rodinu, a jmění žádné. Na zpáteční cestě přemýšlel, co si počne, bude-li propuštěn. Konečně si to vzal tak do hlavy, že se cestou od Mastníka, blíže k domovu, v rozčilení zastřelil. Kámen označuje nešťastné to místo. Téměř doslovně uvedl pověst Jan Dokulil ve své knize *Náš kraj...* z roku 1936. Pověst vyšla i v publikaci *Mastník 1406–2006* od pana Petra Chňoupka.

Podle méně známé verze pověsti kráčel myslivec se svým psem. Asi tak v polovině cesty do Mastníka uslyšel v blízkém poli jakýsi hluk. Hned ho napadlo, že v poli řádí škodná. Sundal pušku z ramene a zamířil do míst, odkud hluk vycházel. Pak zmáčkl spoušť. Ozvala se rána a z pole slabý sten. Myslivec se rozběhl k místu, kde čekal, že bude ležet skolené zvíře. Jaké však bylo jeho překvapení, když pod jeho nohama ležela s prostřelenou hlavou stará babka, která zde sekla trávu. Když si uvědomil, co udělal, vzal opět do rukou pušku. Nejdřív zastřelil psa a potom sebe. V Mastníku i ve Starči se traduje, že od těch dob, vždy o půlnoci pobíhá po poli za slabého sténání duch myslivce a jeho psa.

Pan Josef Jordán st. si poznamenal, že druhá číslice v letopočtu je asi otočená. Kolega z Jihlavy, Pavel Valenta je přesvědčený, že to druhé číslo není 7, ale 5! Nad Kání horou kroužil párek káňat. Nemohl jsem si rozumně v hlavě srovnat, proč stejně vysoké vrchy, Kání hora a Pekelný kopec, kousíček od sebe a se stejnou výškou 570 m. n. m., se nazývají jeden kopec a druhý hora. Hraniční kámen jsem nenašel. Kousek od domova, je

vinotéka „U řeky“. Po náročném výletě jsem uznal, že „dvojka bílého“ neuškodí. Byl jsem překvapený, když známý za pultem mi oznámil: „Nemůžu ti nalít, zakázali to hygienici, nemám tady WC. Příště jen do petky. No dobře, ale je to naposled.“ Dozvěděl jsem se zde, že majitel Voslovny má na dvoře tři kozy a jednoho osla.

Ráno jsme jeli do Znojma, do Louckého kláštera, kde probíhal Znovínský košť vín. A další rozšíření znalostí. Dřívější majitel hospůdky ve Starči byl prý divný. Tak prý štamgasti říkali, že jdou na pivo za starým voslem. Ve Znojmě bylo připraveno k ochutnání víc jak 100 vzorků skvělého vína. Jako vždy jsem si zašel do prostorných podzemních chodeb, kde má firma sklad. Zde na člověka sedne úžasná pohoda. I kdyby mě zde omylem zamkli, měl bych jistotu, že zde žízni neumřu. Na cedulce jsem si přečetl: „Aktuální stav lahví 389 002 kusů.“

7. 3. 2017

Emanuel Nožička

„Sestry“ budišovských sfing

Monumentální barokní zámek ve Valticích vznikl počátkem 18. století. Na jeho místě původně stával hrad založený ve 12. stol. rakouským rodem Seefeldů. V roce 1393 převzali hrad Liechtensteinové a vlastnili jej až do roku 1945. Během svého působení ho mnohokrát přestavovali. V letech 1645–1646 byl hrad poškozen Švédy, poté následovala barokní přestavba na zámecký komplex. Stávající podoba zámku pochází z první poloviny 18. století.

Zámecký park přímo navazuje na areál zámku. První zmínka o něm je z poloviny 16. století. Od 30. let 17. století byl postupně přeměňován na velkolepý barokní park. Zakladatelem valtického zámeckého parku byl Josef Vaklen z Liechtensteina v roce 1750. Jedná se o přírodní park s řadou pískovcových plastik, které představují výjevy z rané mytologie. Tyto plastiky jsou tvořeny sochami Herkula, Sfing, hrajícím hochem a dalšími.

Park má rozlohu 83 ha, vznikl postupně až do 19. století výsadbou stromů, nebo dřevin přivezených z lichtenštejnských panství. Anglický park se tu mísí s rysy francouzských zahrad, podle dobové záliby. Z dřevin tu převládají jalovec, borovice černá, tisy a další. Z listnáčů je to hlavně dřevozec, jílovec, červenolisté javory, jasany a lípy.

Součástí je i bylinková zahrada, která začala vznikat v roce 2004. Je v ní více než 300 druhů bylin. Hlavními iniciátory projektu, byli manželé Tíree a Lubomír Chmelar z USA. Paní Tíree Chmelar se bohužel otevření zahrady nedožila a zahrada je věnována její památce. Od roku 2017 nese zahrada jméno obou manželů.

A kdeže jsou sfingy, o kterých je řeč v úvodním názvu textu? Při vstupu do zámecké zahrady se po levé straně zvedá vysoká stráž a na jejím horizontu uprostřed dalších soch jsou ony zmiňované sfingy.

Sfingy ve valtickém parku jsou si s těmi budišovskými (z nevysvětlitelných důvodů nazývanými mořské panny) jsou si velice podobné. Jméno jejich tvůrce se mi bohužel nepodařilo dohledat.

Jsou stejně jak ty budišovské svědky změn, které se okolo nich dějí, ale jejich pohled je vůči těmto změnám neměnný.

Karel Pavlíček

Noční cesta

*Tou cestou šel jsem kdysi, bylo mi sedm let
tak bohatý a chudý ach!
Jako bych v rukou třímал obnažený meč,
ba hvězdy třásly se, když jsem jím mách.*

*Tou samou cestou šel jsem v sedmnácti,
vpravdě sám ponejprv:
seshora přicházel cizích světů svit, vanoucí vítr
blízko mne cosi strh.*

*Nyní jdeme tudy spolu, cítíš jen moji dlaň:
sedm mi bylo kdysi...
A co minulo, doutná, slabounce do tmy vepsané
neviditelnou rukou čísi.*

Hugo von Hofmannsthal v překladu Jaromíra Zelenky

Z FARNOSTI

Křížová cesta v přírodě

Letošního 17. března se bezmála 90 budišovských a pyšelských farníků vydalo na poutní výlet do Olešnice na Moravě. Cílem poutníků bylo projít křížovou cestu v tomto krásném koutu Moravy. Křížová cesta je pro křesťany oblíbená lidová pobožnost, kterou si připomínají cestu, po níž kráčel Kristus, když nesl svůj kříž. Myslí při tom na vlastní život, učí se tak snášet obtíže a rozhodují se pro dobro.

Křížovou cestu bolestí regionu Olešnicka (takto zní její celý název) tvoří 14 zastavení. Jednotlivá zastavení jsou tvořena litými betonovými sloupky zakončenými kovanými kaplicemi doplněnými o symboly Ježíšova utrpení. V kaplicích jsou umístěny reliéfy zobrazující bolesti zdejšího regionu, které připodobňují jednotlivé obrazy Ježíšova putování na horu Golgotu, kde byl ukřižován. Například III. zastavení připomíná epidemie a nemoci, které se regionu dotýkaly, VII. zastavení zobrazuje ničivé požáry z této oblasti nebo X. zastavení poukazuje na období nesvobody, dobu nacismu a komunismu, jež významně zasáhlo i olešnický kraj. Křížová cesta začíná vedle hřbitovní brány a pokračuje po asfaltové vozovce směrem k nejvyššímu olešnickému vrcholu Kopaniny nad lyžařským areálem. Celá křížová cesta byla slavnostně posvěcena 5. srpna 2016, ale již 27. září 2009 požehnal základní kámen k této cestě papež Benedikt XVI. při své návštěvě Brna. Můžeme říci, že se tak stala nejen křížovou cestou, ale i otevřenou kronikou regionu a uměleckým dílem.

Tuto křížovou cestu budišovští a pyšelská poutníci prošli za vydatné sněhové vánice, jež nebyla příjemná, ale jistě přidala na intenzivnějším prožitku. Prokřehlé tělo bylo poté možné zahřát v kavárně, která je součástí Modrotiskové díly, v níž následovala exkurze s ukázkou výroby modrotisku. Majitelé této dílny, otec a syn Danzingerovi, ochotně podali výklad o historii modrotisku v regionu a seznámili návštěvníky s nejstarším způsobem potiskování textilu. Ve firemním obchůdku bylo možno shlédnout a také si zakoupit užitkové, dekorční i dárkové modrotiskové výrobky.

Po vyčerpávajícím výkladu majitele dílny se poutníci přesunuli do místního kostela, který je zasvěcen sv. Vavřinci. Zde mohli všichni společně slavit mši svatou slouženou budišovským a pyšelským duchovním otcem Jiřím Polachem. Po tomto duchovním osvěžení přijali všichni pozvání na olešnickou faru, kde se občerstvili i na těle. V nově opravených farních prostorách se ohřáli, pojedli přinesené dobroty a živě se podělili o společné zážitky. Poté se ve večerních hodinách vydali na zpáteční cestu.

Toto sobotní odpoledne bylo jistě navzdory chladnému počasí příjemně stráveným časem, jenž účastníky obohatil o poznání dalšího krásného koutu naší republiky a přinesl zážitky duchovní, duševní i fyzické.

Blanka Trnková, foto Veronika Dostálová a Blanka Trnková

Ještě jednou k osmičkám

Některého měsíce snad letošního roku oslaví nejmenovaný duchovní správce jakýchsi dvou farností několikaleté výročí neupřesněné události, k čemuž mu všichni něco pěkného přejeme. Hare GDPR!

čtenář jednoho budišovského periodika (redakce zná jeho jméno)

Biřmování po 9 letech

Brněnský biskup Mons. Vojtěch Cíkrle v Budišově nepobýval často. V roce 1990 uděloval svátost biřmování a požehnal na sloup vyzdviženou sochu P. Marie před farou. O 6 let později a poté v r. 2001 se biřmování v Budišově ujal generální vikář Mons. Jiří Mikulášek. Další návštěvu Otce biskupa zažil Budišov při biřmování v roce 2009. O čtyři roky později byla tato svátost udělována v kostele sv. Barbory v Pyšelu s Otcem Mikuláškem za účasti budišovských biřmovanců.

Neděle 6. května 2018 byla slavným dnem pro 10 mladých lidí z budišovské (6) a pyšelské (4) farnosti, kterým svátost biřmování udělil opět Mons. Cíkrle. A bylo to srdečné a velmi pěkné setkání, Otec biskup byl velmi vtipný a pochválil nám našeho duchovního správce P. Jiřího (po třech letech jeho působení zde jsme se s chválou rádi ztotožnili).

Ladislav Dokulil

foto Petr Zacha a Ladislav Dokulil

Žehnání rekonstruované kapličky a křížů v Kamenné

Kaplička v Kamenné je umístěna na západním okraji návsi a hluboce symbolicky stojí pevně na balvanu vystupujícím ze země. Je zasvěcena svatému Janu Nepomuckému. Kaplička nebude „příliš“ stará, neboť je postavena již z cihel. Některé prameny uvádějí stavbu kapličky až do 19. století. Z dostupných informací vyplývá, že kaplička má přesně tvar předchozí kamenné stavby umístěné na témže místě. Stavba má podobu věže o čtvercovém půdoryse s mírně šikmými stěnami a je poměrně vysoká. Z boku má kaplička dvě nevelká okénka. Dosti šikmá střecha má šindelovou krytinu. Ve střechě je lucerna se dvěma výřezy na každé ze čtyř stran. Na vrcholu věže je kovový kříž. Vstup do kapličky je z východoseverovýchodu. Za druhé světové války byl tehdejší zvon odebrán pro válečné účely, proto je nyní v lucerně věže zavěšen zvon z roku 1946. Zvon má průměr 46 cm a je na něm ve čtyřech řádcích nápis: ulil R. Manoušek a spol. Česká u Brna / PAMÁTKY OSVOBODITELŮ / VĚNUJE OBEC KAMENNÁ / L. P. 1946.

V kapličce se zvoni při úmrtí občana a na rozloučenou při jeho poslední cestě z obce na hřbitov. Od 12. dubna 2007 se pomocí nově instalovaného mechanismu zvoni elektricky vždy jednu minutu ve 12.00 a 18.00 hodin (v pátek v 15.00 hodin). Automatický zvonící mechanismus instaloval Mgr. Ing. Pavel Kilián z Brna na jeho jubilejní 300. zvon.

Rekonstrukce kapličky v letech 2016 až 2018 postupně zahrnovala:

- položení nové šindelové střechy, vč. penetrace (původní staré šindele byly v posledních desítkách let pobity plechem)
- oklepání venkovní omítky a nanesení nové omítky,
- nátěr fasády v bílé a okrové barvě
- obložení soklu kamennými deskami
- oprava vstupních dveří
- doplnění vnitřního nástěnného mobiliáře – kovaný kříž a kovaná plastika
- venkovní osvětlení ze dvou zemních světel
- okolní parkové úpravy včetně nahrazení betonových obrubníků kamennými
- zpětná instalace rekonstruovaného původního kříže (kombinace kámen a litina) rodiny Matouškovy, který před kapličkou stával v období let 1882–1992
- Do schránky v krovu kapličky byla uložena schránka pro budoucí generaci s písemnostmi (projekt, fotografie z opětovného žehnání kapličky, současný tisk, současná měna).

Rekonstrukci kapličky a opravy dvou křížů provedla obec Kamenná nákladem 406 900 Kč, přičemž dotace z Ministerstva pro místní rozvoj tyto náklady ponížila o 184 000 Kč.

Opětovné žehnání kapličky po rekonstrukci provedl P. Jiří Polach v sobotu 26. května 2018 při mši svaté, konané za pěkného slunného počasí na vzorně upravené návsi v Kamenné. Mše svaté se účastnilo asi 100 místních i přespolečných lidí, kteří seděli na židličkách ve třech stanech. Při mši svaté, ale i po ní, hrála dechová muzika Ladislava Prudíka z Dolních Heřmanic.

Po mši svaté byl rovněž požehnán obecní kamenný kříž, který byl v srpnu 2017 přemístěn z prostoru před kapličkou k polní cestě směrem k Vanči, asi jeden kilometr od Kamenné.

Po mši bylo zajištěno občerstvení, pamětní pohlednice kapličky a možnost zakoupení svíce s obrázkem kapličky.

Za opravu kapličky a křížů i za vzornou a důstojnou organizaci patří poděkování obci Kamenná.

Ladislav Eichler

Našli jste:

PMD	Piešťanský mikropočítač displejový
BPS	Bezdrátová počítačová síť – Wi-fi (Wireless fidelity – „wifina“)
DAS	Doménová adresa serveru – URL (Uniform Resource Locator – „odkaz“)
KTZ	Krátká textová zpráva – SMS (Short Message Service – „esemeska“)
OP	Osobní počítač – PC (Personal Computer – „komp“)
GSUP	Globální systém urč. polohy – GPS (Global Positioning System – „džípíeska“)
PO	Pákový ovladač – (joystick – „džojstik“)
PD	Pevný disk – HD (Hard disc – „hadr“)
CÚ	Cloudové úložiště – CC (Cloud computing)

To poslední umožňuje ukládat si data přes internet na vzdálená datová média a jeden z budišovských zastupitelů, zkušený v oblasti IT, o tom říká:

Data v cloudu – data v čoudu.

V Budišově známe však ještě jiná úložiště, ale tam to není jen v čoudu, tam je to přímo ...víte, kde.

SPORT

Sportovní úspěch fotbalového oddílu starších žáků TJ Budišov-Nárameč/Rudíkov
druhé místo v Poháru okresního fotbalového svazu Třebíč.

Náš fotbalový oddíl v Budišově byl pověřen Okresním fotbalovým svazem Třebíč uspořádat dne 30. 5. 2018 finálové utkání Poháru OFS v kategorii „starší žáci“.

Co tomu předcházelo. OFS Třebíč rozdělil přihlášená družstva starších žáků do třech skupin po 3 účastnících. Naši starší žáci byli vylosováni do skupiny B s družstvy Rokytnice a Valeč.

Před utkáním – Mužstvo TJ Budišov-Nárameč/Rudíkov

Stojící zleva : trenér Jaroslav Kozuň, Tadeáš Smetana, Štěpán Koš, Vojtěch Adam, Jaroslav Večeřa, Stanislav Čech, David Mareček, Aleš Brabec, trenér Ladislav Glovacz.

Dolní řada zleva: Filip Čech, Jaroslav Vít, Martin Chmelíček, Tomáš Syrový.
Ležící Daniel Holoubek.

Nejprve jsme porazili družstvo Rokytnice na domácím hřišti 4:0 a pak jsme zajížděli do Valče, kde také naši starší žáci uspěli a přivezli si vítězství 3:2. Vítězstvím ve skupině B se naše mužstvo posunulo do další fáze soutěže – semifinále. Zde se utkali

další vítězové skupiny A – TJ Třebelovice a skupiny C – TJ Lipník. Do semifinále postoupilo také družstvo SK Valeč jako nejlepší z druhého místa.

V semifinále jsme se na našem hřišti utkali z družstvem starších žáků TJ Lipník. Družstvo Lipníku bylo velkým favoritem, protože v předcházejících zápasech nás několikrát výrazně porazilo. Naši kluci podali výborný výkon a utkání skončilo nerozhodně 3:3 a na penalty jsme nakonec zvítězili 4:2.

Ve druhém semifinále v Třebenicích zvítězilo družstvo SK Valeč 4:1, což určilo našeho finálového soupeře, kterého jsme ve skupině těsně porazili.

Stojící zleva : Aleš Brabec, Filip Čech, David Mareček, trenér Jaroslav Kozuň, Stanislav Čech, Štěpán Koš, Tadeáš Smetana, Vojtěch Adam, Jaroslav Večeřa, trenér Ladislav Glovacz.

Dolní řada zleva: Tomáš Syrový, Martin Chmelíček, Jaroslav Vít, Daniel Holoubek.

Finálové utkání za řízení pana rozhodčího Petra Holého začali naši žáci výborně. Již ve druhé minutě utkání se přesnou střelou k tyči prosadil náš nejlepší střelec Vojta Adam a bylo to 1:0. Soupeř ale již v 7. minutě kontroval a bylo vyrovnáno. Bohužel naše mužstvo v průběhu následujících minut vyprodukovalo několik chyb v rozehrávce a soupeř trestal dalšími dvěma góly. Poločasový stav byl velmi nepříznivý 1:3. Bohužel i druhý poločas začali naši hráči chybami, ale něco pochytil náš výborný brankář Dan Holoubek a další jasné šance zahodili hráči a hráčky Valče. Obrat nastartovala střela Jaroslava Večeři z trestného kopu, která skončila v síti brankáře Valče. A 5 minut před

koncem prošel obránce Aleš Brabec skoro přes celé hřiště až k brankové čáře branky Valče, odcentroval a Standa Čech hlavou vyrovnal na konečný stav 3:3.

Bohužel, „loterie“ pokutových kopů (3 kopy u každého družstva) přinesla vítězství našim soupeřům z Valče v poměru 2:1.

Vítězné mužstvo SK Valeč

Člen výkonného výboru OFS Třebíč a předseda Sportovně technické komise pan Josef Vrzáček pak předal medaile a poháry za 1. místo a za 2. místo.

Soupeři blahopřejeme a v příštím ročníku se bude naše mužstvo snažit opět vzorně reprezentovat náš oddíl.

Děkujeme také početnému obcenstvu za podporu a panu Milanu Košovi a jeho manželce.

Zpracoval Ing. Ladislav Glovacz

FC Budišov-Nárameč A

Po vítězném utkání 13. 5. s mužstvem SK N. Syrovice 4:0 se fotbalisté FC Budišov-Nárameč A vyhoupli s 35 body na velmi pěkné 5. místo v I.A třídě skupiny B.

Fotografie po konci zápasu s SK Nové Syrovice

Stojící zleva: Libor Švec (trenér), Jan Sedláček, Tomáš Nováček, Karel Nováček, David Věžník, Zbyněk Dvořák, Radek Pavlatovský, Matěj Molnár a Josef Cabejšek (asistent trenéra).

Klečící zleva: Roman Hrádek, Michal Votoupal, Josef Pažourek, Vojtěch Pavelec, Matěj Sedláček, Tomáš Obůrka, Lukáš Trnka, Lukáš Horký a Karel Věžník (vedoucí mužstva).

POČASÍ

Měsíční úhrn srážek

březen	23,4 mm
duben	16,6 mm
květen	74,9 mm

Jaro nebylo

(Nejen) v Budišově letos jaro nebylo. 7. dubna ještě ráno mrzlo, přetrvávala zima. Od následujícího dne začala již teplota šplhat ke dvacítce a na Den Země 22. dubna už bylo plné léto. Zatím trvá dodnes. 31. května 2018.

Jaro nebylo, byly stále ale alergený (nesmějte se mu!), kratší dobu, o to však mocnější.

Ladislav Dokulil

Kafe bez cigárka *)

Sladíte kávu? Já ne, mám to zakázané (nejsem sám). Kávu bez mléka či pěny stejně nevypiji. Kdysi jsem čekal u obecního úřadu v Koněšíně na nějaké jednání – a byl tam dole hostinec se stříškou a s pohodou. Nabídl mi kávu, což jsem shledal zajímavým, neboť alkohol nebo pivo by mi mohly vadit v jednání i v návratu domů. Cappuccino ani latté neměli, ale nabídli mně do kávy zmrzlinu. Nebyl jsem proti. Káva nebyla nic extra, dali mi tam nějakou ovocnou ne moc smetanovou zmrzlinu, ale mě to přesto zaujalo natolik, že od té doby si dávám nějaký zmražený tovar i do cappuccina nebo latté, přestože ani to nesmím. Pokud ale nemáte s cukrem problém, je to určitě zdravější než ke kafi cigárko (mně je to jedno, já už od třinácti let nekouřím). A pokud to s mražením nepřeženete, ani Vám to moc nevychladne. Takže kafe lze s výhradou doporučit (na množství hleďte!), cigárko již méně, raději vůbec. Dobrou chuť!

Ladislav Dokulil

*) *Kafe a cigárko* byl veleúspěšný blog veleúspěšné blogerky Marie Doležalové **)

**) Jo, je to ta herečka a *blog* jsme si vysvětlili v minulém čísle.

Oprava

V příloze Budišovského zpravodaje 1/2018, Kronika městečka Budišova, Výpisky VIII u popisky fotografie má být Zlatá svatba manželů Josefa a Albíny Večeřových

OBSAH

KAMENY	1
ZE ZASTUPITELSTVA MĚSTYSE	3
Usnesení č. 22 ze zasedání Zastupitelstva městyse Budišov ze dne 8. 3. 2018	3
Budík	4
Příjezd k Pyšeláku	4
Budišovský zámek poštěsté	8
ZPRÁVY	9
V parném jaru na Sibiř	9
Nechceme a nechceme	10
Čarodějnice 2018	14
Žluté kyticky	17
V Budišově se darovalo dvakrát	17
Výšlap k PYŠELÁKU	21
Kolem Švýcarska	25
Pohled na budišovský kostel	26
Výjezd strojů CS – kostel v Budišově	26
Z HISTORIE	28
Poklady z brněnského archivu	28
Vzpomínka na zesnulého příslušníka rodu Baratta-Dragono	29
Před padesáti lety	32
Z historie budišovské školy XXVI, ročník 1948	33
Třída 9.A, rok 1963	33
5. třída, rok 1964	34
Třída 9.A, rok 1968	35
Třída 9.B, rok 1968	36
Společná fotografie obou tříd po 50 letech od ukončení školní docházky	37
Klid moře	37
Z BUDIŠOVA A OKOLÍ	38
Základní škola Budišov	38
Lyžování na Fajtáku	38
Lyžařský výcvikový kurz	38
Předtančení žáků 9. třídy	39
Divadlo Nejkrásnější válka	39
Ostrůvek Velké Meziříčí	39
Přírodní zahrada na jaře	39
Vodárenská společnost Třebíč	39
Interaktivní program 3D kino	40
Sběrový den	40
Odznak vítězů olympijské všestrannosti	40
Exkurze Slezsko	41
Atletický trojboj	41
Den matek	42

Týden s rodilým mluvčím	42
Školní výlet 4. a 5. třídy	42
Příměstský tábor	43
Místní a pomístní názvosloví na budišovském katastru	44
Pamětní lípa ve Studnicích	48
Už to tady nikdy nebude stejné...	50
Anglicismy v češtině podruhé	51
Neznámé známé zkratky	52
„Kruháč“ v Třebíči	52
Hartvíkovice – památný kámen	54
Mastník – křížový kámen	56
„Sestry“ budišovských sfing	59
Noční cesta	61
Z FARNOSTI	62
Křížová cesta v přírodě	62
Ještě jednou k osmičkám	66
Biřmování po 9 letech	66
Žehnání rekonstruované kapličky a křížů v Kamenné	69
SPORT	73
Sportovní úspěch fotbalového oddílu starších žáků TJ Budišov-Nárameč/Rud.	73
FC Budišov – Nárameč A	76
POČASÍ	76
Měsíční úhrn srážek	76
Jaro nebylo	77
Kafe bez cigárka	77
Oprava	77

